

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

ELSŐ SZEKCIÓ

ALHOWAIS kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(59435/17. sz. kérelem)

ÍTÉLET

2. cikk + 3. cikk (eljárásjogi aspektus) • A magyar-szerb határt átszelő folyónál végzett határellenőrzési művelet során vízbe fulladt szíriai migráns (a kérelmező testvére) halálának nem hatékony kivizsgálása • Az élethez való jog védelmének elmulasztása miatti felelősség kivizsgálásának a hiánya • Az a mód, ahogyan a hazai igazságügyi szolgáltatási rendszer az incidensre válaszul eljár, nem biztosította az állami tisztviselők, illetve hatóságok teljes körű felelősségre vonását • A kérelmező rendőri bántalmazással kapcsolatos, érvekkel alátámasztható állításainak nem hatékony kivizsgálása

2. cikk (anyagi jogi aspektus) • Élet • Pozitív kötelezettségek • Az élet védelmét szolgáló operatív intézkedések meghozatalát igénylő pozitív kötelezettségek teljesítésének elmulasztása olyan körülmények között, amikor az élet nyilvánvalóan veszélyben volt

3. cikk (anyagi jogi aspektus) • A Bíróság főként a nyomozás hiányosságai miatt nem tudta minden észszerű kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kérelmezővel szemben alkalmaztak-e fizikai erőszakot

STRASBOURG

2023. február 2.

Az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

Az Alhowais kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Első Szekció) Kamaraként tartott ülésén, amelynek tagjai voltak:

Marko Bošnjak, *elnök*,
Paczolay Péter,
Alena Poláčková,
Latif Hüseyinov,
Ivana Jelić,
Erik Wennerström,
Raffaele Sabato
Gilberto Felici, *bírák*

és Liv Tigerstedt, *a Szekció hivatalvezető helyettese*

Figyelemmel:

a Magyarország ellen az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy szír állampolgár, Abdullah Mohamed Alhowais („a kérelmező”) által 2017. augusztus 4-én benyújtott 59435/17. sz. kérelemre;

azon döntésre, hogy az Egyezmény 2. és 3. cikkének állítólagos megsértésével kapcsolatos panaszok kerüljenek közlésre a magyar kormány („a Kormány”) felé, a kérelem többi részét pedig a Bíróság nyilvánítsa elfogadhatatlannak;

a felek észrevételeire;

2022. november 8-án és 2023. január 10-én tartott zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően,

Az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

BEVEZETÉS

1. Az ügy tárgya a kérelmező fiútestvérének, F.-nek – egy szíriai migránsnak – a halála, amely egy, a magyar-szerb határt átszelő folyónál végzett határellenőrzési művelet során következett be; a kérelmező magyar rendőrség általi állítólagos bántalmazása; és az alperes állam által az eset hatékony kivizsgálásával kapcsolatosan állítólagosan elkövetett mulasztás.

A TÉNYEK

2. A kérelmező 1996-ban született szír állampolgár. Egy 2021 februárjából származó információ szerint a németországi Lipcsében él. A kérelmezőt Győző G., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte.

3. A Kormányt Tallódi Z. kormányképviselő képviselte az Igazságügyi Minisztériumból.

4. A felek beadványai alapján az ügy tényállása az alábbiak szerint foglalható össze.

5. 2016. június 1-jén a kérelmező, a kérelmező testvére, F., és unokatestvérük, K.A., akik mindannyian szír állampolgárok voltak, továbbá M.M., egy másik szír állampolgár, valamint egy iraki család, K.K. és A.S. három gyermekkel, csónakkal próbáltak átkelni a Tisza folyón a szerb-magyar határon. A csónakot egy embercsempész vezette, akinek személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

6. A gumicsónak nem tudott a partig eljutni, mivel a part mentén sűrű nádas húzódott, így az utasok a nádasban szálltak ki. A csónakot a csempészek visszahúzták a szerb partra.

7. A parttól néhány száz méterre lévő magaslesen állomásozó rendőrök észlelték a Szerbiából induló csónakot. A kérelmező szerint a magyar parton tartózkodó rendőrök az utasoknak azt kiabálták, hogy „Menjenek vissza Szerbiába”.

8. A kérelmező, F., valamint K.A. úgy döntöttek, hogy visszafordulnak, de mivel a csempészek visszahúzták a csónakot a folyó túlsó partjára, megpróbálták a szerb partra úszni. A kérelmezőnek és K.A.-nak sikerült elérnie a szerb partot, de F. eltűnt a vízben. A magyar rendőrök mentőcsónakot indítottak a keresésére. A vízi mentőegység egy úszó kabátot és egy üres hátizsákot talált a vízben, de a mintegy félórás keresési művelet során nem sikerült megtalálni a kérelmező testvérét.

9. Az iraki családnak sikerült kijutni a vízből, de a part mentén telepített szögesdrótakadály miatt nem tudtak felmászni a partra. A mentőcsónak – fedélzetén egy polgári és egy rendőr vízimentővel – megtalálta és partra vitte a családot. Az anyát és a három gyermeket kihűlés veszélye miatt kórházba szállították.

10. A kérelmező testvérének holttestét két nappal később, 2016. június 3-án egy rendőr találta meg a Tisza egyik holtágában.

11. 2016. június 1-jén a szerb hatóságok egy emberkereskedelemmel kapcsolatos nyomozás keretében kihallgatták a kérelmezőt. A kihallgatásról készült hivatalos feljegyzést átadták a magyar hatóságoknak. A kérelmező ismertette Szerbiába érkezésüket, a folyón keresztül megkísérelt határátkelést, és részletes leírást adott az embercsempészekről. A magyar parton történt incidenssel kapcsolatban a kérelmező elmondta, hogy a csónak utasai a folyó magyarországi partjától néhány méterre a nádasban szálltak ki, ahol a víz csípőmagasságig ért. Látták, hogy a folyóparton rendőrök vannak, és egy rendőrségi motorcsónakot is észrevettek a folyón. A rendőrök kövekkel dobálták őket, és azt kiabálták, hogy menjenek vissza oda, ahonnan jöttek. Az utasok át akarták adni a gyermekeket a rendőröknek, akik erre könnygázzal válaszoltak. A kérelmező testvére a könnygáztól köhögni kezdett, és azt mondta, hogy vissza kell úszniuk Szerbiába. Állítása szerint a kérelmező észrevette, hogy testvérének nehézségei vannak az átkeléssel, és segítséget kért a folyó szerb oldalán lévő embercsempészekről. Az embercsempészek azonban elmenekültek, és a szerb parton egy horgász kiáltott segítségért a magyar rendőröknek.

12. Ugyanezen a napon a szerb határrendészek találkoztak a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Határrendészeti Szolgálatának magyar rendőreivel. A szerb hatóságok átadták a kérelmező vallomásának összefoglalóját. A magyar hatóságok tájékoztatást adtak arról, hogy az iraki családot egy mentőcsónak találta meg, és hogy F. mentése folyamatban van. Azt is közölték, hogy a Tisza veszélyes átkelőhely, és hogy korábban már sor került olyan incidensre, amelynek során migránsok megsérültek, amikor megpróbálták átkelni a folyón. Javasolták, hogy a határellenőrzési műveleteket fokozni kellene annak érdekében, hogy senki ne léphessen be a folyóba.

13. 2016. június 1-jén a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal Dél-alföldi Regionális Igazgatósága kihallgatta K.K.-t. K.K. elmondta, hogy amikor az utasok kiszálltak a csónakból, a rendőrök azt kiáltották feléjük, hogy menjenek vissza Szerbiába. A család a szögesdrót miatt nem tudott kimászni a partra; ők körülbelül fél órát vártak arra, hogy a rendőrök elmenjenek, majd elkezdtek visszaúszni a folyóba, ahol a mentőcsónak végül rájuk talált.

14. 2016. június 2-án a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal ismét kihallgatta K.K.-t. K.K. azt állította, hogy a rendőrök hangosbeszélőn keresztül arab nyelven mondták nekik, hogy menjenek vissza a hazájukba. Ő azt kiáltotta a rendőröknek, hogy engedjék be őket Magyarországra, mert gyermekek is vannak velük. Amikor kétéves kisfiát a kezében tartva elindult a rendőrök felé, a rendőrök könnygázt fújtak a lábára. Azt is látta, hogy egy rendőr kétszer is követ dobott a többi utas irányába.

15. A.S.-t még aznap kihallgatta a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal. Magyarországra érkezésükkel kapcsolatban A.S. elmondta, hogy minden egy gumicsónakkal hagyták el Szerbiát, és öt-tíz perces csónakút után a folyó magyar partjánál lévő nádasban szálltak ki. Körülbelül fél órát vártak a rendőrök távozására, és hallotta, hogy az örök azt kiabálják: „Menjenek vissza Szerbiába”. A szögesdrót miatt nem tudtak partra jutni, és a családja elkezdett visszaúszni a folyóba, amikor a mentőcsónakkal kimentették őket. A gumicsónak másik öt utasát a vízben hagyták.

16. 2016. június 1-jén a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal kihallgatta M.M.-t. M.M. azt állította, hogy miután elhagyták a gumicsónakot, körülbelül húsz percig a nádasban rejtőztek. Az iraki család úgy döntött, hogy feladja magát, és a rendőrökhöz fordult, a többi utas közül hárman pedig elkezdtek visszaúszni abba az irányba, ahol a gumicsónak hagyta őket. Azt állította, hogy körülbelül egy órát maradt a vízben, és akkor ment ki a partra, amikor a rendőrök elmentek. Később elfogták.

17. K.Cs., a 2016. június 1-jén szolgálatot teljesítő vízirendőr jelentése szerint a mentőcsónak reggel 6 óra 35 perc körül egy öt főből álló, iraki állampolgárságú családot vett fel a fedélzetre. A család fázott, az egyik gyermek teste elzsibbadt, arca pedig elkékült. Az apát menekültügyi őrizetbe vették, az anyát és a három gyermeket pedig kórházba szállították.

18. Június 1-jén Z.F., az ügyeletes szektorparancsnok, K.Cs. és A.L., akik a motorcsónakon teljesítettek szolgálatot, valamint D.B., a magaslesen állomásozó rendőr benyújtotta a jelentését.

19. Z.F. beszámolója szerint a parttól néhány száz méterre lévő magaslesen állomásozó rendőr reggel 5 óra körül vette észre a Szerbiából induló csónakot. A szolgálatban lévő rendőrök öt személyt (köztük három gyermeket) észleltek, akik a víz felől a szögesdrót kerítés felé közeledtek. A rendőrök angolul próbáltak kapcsolatot teremteni velük, és figyelmeztették a migránsokat, hogy ne közelítsék meg a szögesdrót kerítést, hanem menjenek vissza a vízbe, ahol a mentőcsónak fel fogja venni őket. Másnap – 2016. június 2-án – a parancsnok, Z. F. kiegészítette a jelentését, kijelentve, hogy a szolgálatban lévő rendőrök nem alkalmaztak erőszakot, és nem dobtak semmit a vízbe.

20. D.B. előadta, hogy reggel 5 óra körül három migránst látott úszni Szerbia irányába, és látta, hogy az utolsó közülük néhányszor elmerül, s míg az első két személyt látta partra lépni Szerbiában, a harmadik személyt nem látta a vízből előbukkanni.

21. 2016. június 2-án tíz, az incidens napján szolgálatot teljesítő rendőr jelentést nyújtott be az eseményekkel kapcsolatban, amelyben kijelentették, hogy nem alkalmaztak erőszakot, nem dobtak semmit a migránsokra, és nem követtek el jogellenes magatartást. Z. F. a korábbi jelentéséhez egy olyan nyilatkozatot is csatolt, amely szerint parancsnoksága alatt senki nem alkalmazott erőszakot, és nem dobott semmit a migránsokra az incidens során.

22. 2016. június 2-án a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal ismét kihallgatta M.M.-t. M.M. elmondta, hogy a rendőrök hangosbeszélőn keresztül arab és angol nyelven közölték velük, hogy menjenek vissza Szerbiába. Látta, hogy a partról két-három követ dobtak a vízbe.

23. A Szegedi Határrendészeti Kirendeltség 2016. június 2-án jelentést készített a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság részére, amelyben megállapította, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok és információk alapján, valamint a rendőrök és a menedékkérők vallomásai közötti ellentmondások miatt nem állapítható meg, hogy a rendőrök megsértették-e a migránsok jogait. A jelentés „szolgálati kötelességszegés” tárgyában vizsgálat megindítását javasolta. A jelentés M.M., K.K. és A.S. vallomására támaszkodott, és megemlítette azt is, hogy az ügyben kihallgatott öt rendőr egyöntetűen azt állította, hogy nem dobáltak köveket a csónakkal érkezett utasokra, és nem alkalmaztak más erőszakot sem velük szemben.

24. 2016. június 3-án a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság rendőrfőkapitánya büntetőfeljelentést tett ismeretlen rendőrök ellen hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás gyanúja miatt a Büntető Törvénykönyvről szóló 1998. évi XIX. törvény 171. § 2. pontja alapján.

25. 2016. június 6-án boncolást végeztek F-en. A boncolási jegyzőkönyv szerint F. testén nem voltak külső sérülések, nem volt megállapítható semmilyen előzetesen fennálló betegség, és a halál pontos órája sem volt megállapítható, de negyvennyolc-hetvenkét órával a holttest megtalálása előtt következhetett be.

26. 2016. június 6-án az iraki család ismeretlen helyre távozott a befogadóközpontból, és az eljárás során többé nem lehetett őket kihallgatni.

27. 2016. június 7-én a Szegedi Rendőrkapitányságon kihallgatták a kérelmezőt. A kérelmező elmondta, hogy a testvérével és az unokatestvérével együtt – az iraki család és az úszni nem tudó M.M. nélkül – visszamentek a vízbe, mert megijedtek attól, ami a parton történt. Kijelentette, hogy a testvére jó úszó volt.

28. 2016. június 8-án tolmács jelenlétében ismét kihallgatták a kérelmezőt. A kérelmező elmondta, hogy egy feltehetően iraki származású embercsempész felajánlotta, hogy 100 euróért egy gumicsónakban Magyarországra viszi őt, az unokatestvérét és a testvérét. A baleset előtt egy nappal érkeztek a Tiszához, ahol csatlakozott hozzájuk az iraki család. Hajnal előtt indultak el a gumicsónakkal, így nem látták a folyó magyar partját. Négy csempész a folyó szerb partján maradt, egy pedig elkísérte őket a csónakban. A magyar oldalon szálltak ki, ahol a víz a mellkasukig ért, mivel a nádas miatt nem tudtak csónakkal partra jutni. A parttól körülbelül három méterre négy személyt vettek észre, akik közül egyesek katonai, mások rendőr egyenruhát viseltek, és akik hangszórókon keresztül közölték velük, hogy menjenek haza, ne lépjenek be Magyarországra. A kérelmező szerint a rendőrök a nádas miatt nem láthatták őket. Az utasok a rendőröktől mintegy öt méterre megálltak, és elrejtőzve maradtak, kivéve az iraki családot, ahol az apa az egyik gyermekkel a rendőrök felé indult és kérte, hogy engedjék be őket. A rendőrök kb. másfél méterről könnygázt lőttek K.K.-ra. A kérelmező úgy emlékezett, hogy a rendőrök köveket dobáltak feléjük, és hogy a hátizsákjaikkal kellett védekezniük.

29. Ezen eseményeket látva A.S. a másik két gyermekkel követte K.K.-t és azt kiabálta a rendőröknek, hogy engedjék be őket. A többi utas követte A.S.-t, és amikor már körülbelül három méterre voltak tőle, a rendőrök rájuk is könnygázt fújtak. A kérelmező testvére köhögni kezdett. Háromszor is megpróbálták kimászni a partra, de minden alkalommal könnygáz állította meg őket. Ekkorra a csempészcsónak már elment. A rendőrök kövekkel dobálták őket, azt kiabálták nekik, hogy menjenek vissza, és szabadon engedték a rendőrkutyákat. A kérelmező testvérét a lapockáján eltalálta egy kő. A kérelmező, a testvére és az unokatestvére úgy döntött, hogy visszaúsznak, mivel mindannyian jó úszók voltak. Az iraki család úgy döntött, hogy feladja magukat, M.M. pedig elbújt, mert félt a víztől. Ekkorra már felkelt a nap.

30. A kérelmező azt állította, hogy ő ért vissza először Szerbiába, és hallotta, hogy a testvére kiabál az embercsempészeknek, hogy küldjenek egy csónakot. Amikor a kérelmező a szerb partra ért, az embercsempészek már elszaladtak, és ő nem talált csónakot. A testvérét már nem látta, és egy közeli horgásztól kért segítséget. A horgász is kiabált a magyar rendőröknek, hogy keressék meg a kérelmező testvérét, majd a szerb tiszték segítségét kérte.

31. 2016. június 15-én a Szegedi Rendőrkapitányságon kihallgatták M.M.-t. M.M. elmondta, hogy a kilenc személyt csempésző gumicsónak reggel 5 óra körül hagyta el Szerbiát, majd miután a magyar part közelében kiszálltak, a csónakot az embercsempészek visszahúzták. Mintegy másfél órán keresztül a vízben, a nádasban rejtőztek, amikor az iraki család úgy döntött, hogy kimegy a partra. F. segített a családnak kijutni a vízből, és amikor újból csatlakozott a többiekhez, azt mondta, hogy a rendőr lefújta valamivel, és köhögött. M.M. nem látta a rendőröket, de hallotta, amint egy hangszórón keresztül arab nyelven azt kiabálták nekik,

hogy menjenek vissza a hazájukba. Láta, hogy négy-öt alkalommal tárgyakat dobtak feléjük, de egyiküket sem találták el. Elmondta, hogy a kérelmező, F. és K.A. úgy döntöttek, hogy visszaúsznak Szerbiába, de ő nem csatlakozott hozzájuk, mivel nem tudott úszni. Onnan, ahol rejtőzködött, nem látta, hogy mi történt hármójukkal. Még másfél órán át a nádasban maradt, majd kiment a partra, és később egy közeli faluban fogták el.

32. 2016. július 10-én a kérelmező ügyvédje kérte a szegedi ügyészségtől K.A. tanúkénti kihallgatását. Az ügyvéddel közölték, hogy kérésének nem lehet eleget tenni, mivel K.A. 2016. június 24-én elhagyta a migránsbefogadó központot.

33. 2016. július 12-én tanúként hallgattak ki néhány olyan rendőrt, akik 2016. június 1-jén a határátkelőhelyen teljesítettek szolgálatot. G. O. rendőr azt állította, hogy nem emlékszik a szóban forgó események pontos részleteire, sőt még arra sem, hogy mikor történtek. Csak akkor érkezett a helyszínre, amikor az iraki család a szögesdróthoz közeledett, és még az előtt távozott, hogy a családot felvették a mentőcsónakba. Ez idő alatt nem látott senkit erőszakot alkalmazni, dolgokat dobálni, vagy kutyákat szabadon engedni. Úgy emlékezett, hogy néhány katona és hat rendőr volt jelen kutyákkal.

34. F.Z., aki a rendőri erők szektorparancsnoka volt, tanúvallomásaiban elmondta, hogy C.J. és Á.Zs. rendőrökkel járőrözött, amikor reggel 5 óra körül arról értesítették, hogy ismeretlen számú migráns közeledik Magyarország felé a Tiszán keresztül. Hármójukon kívül G.O. és M.Sz. rendőrök, valamint négy-öt katona volt jelen. Két, kutyákkal járőröző rendőrt utasított, hogy jöjjenek a határátkelőhelyre, a vízimentőktől pedig azt kérte, hogy tegyenek jelentést arról, amit észlelnek. Elmondta, hogy az iraki család nagyon ideges volt, és idegességük csak fokozódott, amikor angol nyelven felszólították őket, hogy ne keljenek át a szögesdróton. Ekkor utasította a motorcsónakot, hogy mentse ki a családot a vízből. Emlékezete szerint a motorcsónaknak körülbelül fél órába telt, amíg a családot felvette. A magaslesen állomásozó D.B. rendőr arról tájékoztatta, hogy három migráns megpróbált visszaúszni Szerbiába, és hogy egyiküket D.B. szem elől veszítette. Elmondta, hogy a D.B.-től kapott azon figyelmeztetés után, hogy az egyik Szerbiába visszaúszó személy eltűnt, azonnal jelentette az esetet a vízimentő rendőröknek, és hogy nem kapott tőlük semmilyen információt arra vonatkozóan, hogy láttak-e valakit a vízben. Tagadta a hangosbeszélő használatát, az erőszak alkalmazását, a könnygáz használatát, a ködobálást és a kutyák bevetését.

35. Á.Zs. rendőr tanúvallomása szerint ő két másik rendőrrel, Z.F.-fel és C.J.-vel egy határjelzőnél állomásozott, amikor a nádasban bujkáló emberekről tájékoztatást kaptak. Amikor a helyszínre értek, két ismeretlen rendőr volt jelen kutyákkal, de nem sokkal később ők elmentek. Ezt követően két másik ismeretlen rendőr érkezett, akik a parttól négy-öt méterre helyezkedtek el kutyáikkal. Á.Zs. kijelentette, hogy ezeken a személyeken kívül két másik rendőr, M.Sz. és G.O., valamint egy katona is jelen volt. Miután Z.F.-vel együtt ellenőrizték a szögesdrótot, hogy nincs-e behatolásra utaló jel, visszatértek a többi rendőrhöz, ahol öt személyt láttak a nádasból előbukkanni. Ezeket a személyeket először magyar, majd angol nyelven figyelmeztették, hogy ne közelítsék meg a szögesdrót kerítést, a család azonban leült a kerítés mellé. Z.F. mentőcsónakot hívott, a rendőrök pedig megértették a családdal, hogy a vízből, csónakkal fogják őket felvenni. D.B. azon jelentésére is emlékezett, hogy három személy visszaúszott Szerbiába, és hogy egyikük eltűnt. Szerinte a mentőakcióig a rendőröknek nem volt tudomása arról, hogy az iraki családon kívül más is jelen volt. Á.Zs. tagadta, hogy akár a rendőrök, akár a katonák erőszakot alkalmaztak volna, vagy dolgokkal dobálták volna az utasokat.

36. M.Sz. rendőr vallomása ugyanígy számolt be az eseményekről. Ő egy járműben járőrözött a Tisza egyik holtágán. Z.F. utasítására érkezett az eset helyszínére, G.O.-val együtt. Körülbelül egyórányi várakozás után vették észre a nádasban az iraki családot. Felidézte Z.F. és Á.Zs.,

valamint két kutyás rendőr érkezését. Emlékezett arra, hogy két katona és a parancsnokuk is jelen volt a helyszínen. Ők körülbelül másfél órát tartózkodtak a helyszínen, majd távoztak, mivel egy másik irreguláris határátlépési incidensnél kellett beavatkozniuk. Azt állította, hogy a többi migránsról csak a hírekből értesült.

37. A magaslesen állomásozó D.B. rendőr tanúvallomása szerint reggel 5 óra körül vette észre a magyar határ felé közeledő személyeket. Bár a látási viszonyok jók voltak, nem látta, hogy hányan jönnek, és hogy úsznak-e vagy csónakban vannak. Ezt jelentette a parancsnoknak, Z. F.-nek, és a rendőrök öt-tíz percen belül a helyszínre érkeztek. Fél órával később három személyt vett észre, akik Szerbia irányába úsztak, és akik közül az egyik küszködött és a víz alá merült, amit jelentett Z.F.-nek. Öt-tíz perccel később egy motorcsónak érkezett. A motorcsónak körülbelül fél órán keresztül kutatta a helyszínt. Hallotta egy horgász kiabálását is, hogy valaki belefulladt a vízbe. Nem látta azt a helyet, ahol az iraki család megpróbált kimászni a partra, ezért nem tudta megmondani, hogy sor került-e erőszak alkalmazására.

38. 2016. július 28-án C.J., a katonai erők szektorparancsnoka azt vallotta, hogy aznap este négy katona járőrözött a területen, de nem tudta azonosítani őket. Körülbelül tíz percig volt jelen a helyszínen, ez idő alatt észlelte a nádasban lévő személyeket, de sem őket, sem a többieket nem látta a folyóban.

39. Ugyanezen a napon megküldték a nyomozó hatóságnak a május 31. és június 1. között szolgálatot teljesítő katonák névsorát. 2016. augusztus 30-án C.J. azonosította azt a négy katonát – C.A.-t, B.A.-t, B.D.-t és T.Z.-t –, akik az incidens napján a kérdéses területen járőröztek.

40. 2016. szeptember 12-én C.A. és B.A. úgy nyilatkozott, hogy az incidens helyszínétől körülbelül négy és fél vagy öt kilométerre járőröztek, és csak akkor látták az iraki családot, amikor kimentették őket a vízből. Nem volt közvetlen ismeretük az eseményekről, és nem tudtak arról a három személyről, akik megpróbáltak visszaúszni Szerbiába. Semmilyen erőszak alkalmazásáról nem volt tudomásuk.

41. Úgy tűnik, T.Z. semmire nem emlékezett az eseményekből.

42. Ugyanezen a napon K.Cs., aki A.L.-lrel együtt járőrözött a rendőrségi motorcsónakban, azt vallotta, hogy a magyar parton lévő örök észrevették, hogy körülbelül tíz-húsz személy gyűlt össze a folyó szerb oldalán, amelyet magyar oldalról reflektorokkal világítottak meg. Hajnali fél öt körül azt az információt kapta, hogy néhányan megpróbálnak átkelni a folyón. A jó látási viszonyok ellenére senkit nem látott átkelni. Mintegy félórás várakozást követően a motorcsónak éppen visszaindult a kikötő felé, amikor a nádasban rejtőzködő személyek kimentéséhez hívták. A motorcsónakon tartózkodó rendőrök egy kabátot és egy üres hátizsákot vettek észre. Értesítették Z.F.-t, aki arra utasította őket, hogy nézzenek körül, hogy nem kell-e valakit kimenteni a vízből. Keresés közben hallották, hogy egy horgász a szerb határ felől magyar nyelven kiabál nekik, hogy valaki belefulladhatott a vízbe, mert látott egy embert elsüllyedni, aki nem bukkant fel újra. Ezt jelentették Z. F.-nek is, és Z.F. utasítására még fél órán keresztül folytatták a keresést. Közölték Z.F.-fel, hogy nem találtak senkit. Ezt követően hívták őket, hogy vigyék ki az iraki családot a vízből. Amikor a családot megtalálták, két gyermek már majdnem elsüllyedt, a legkisebb gyermek teste pedig elkékült, a gyermek nem mozgott, és újra kellett éleszteni. A családon egyéb sérülések nem voltak. K.Cs. nem látta, hogy kövekkel dobálták volna a migránsokat, és bár hallotta, hogy a kutyák ugatnak, azt nem tudta megmondani, hogy levették-e róluk a pórázt vagy sem.

43. A.L. megerősítette K.Cs. állításait.

44. 2016. szeptember 1-jén toxikológiai jelentés készült, amely szerint F. szervezetében nem volt kimutatható semmilyen mérgező anyag, sem kábítószer, sem a könnygáz hatóanyagai. 2016. szeptember 27-én kiegészítő igazságügyi orvosszakértői jelentés készült, amely szerint a

könnygáz hatóanyagai csak akkor mutathatók ki, ha a könnygáz használata után közvetlenül az érintett testrészből vesznek mintát. Mivel F. teste már több napja a vízben volt, a további vizsgálatok nem tudtak olyan eredményt hozni, amely alapján megállapítható lett volna, hogy használtak-e könnygázt.

45. 2016. október 11-én a kérelmező ügyvédje benyújtotta észrevételeit a szegedi ügyészséghez. Megjegyezte, hogy bár C.J. azonosított négy olyan katonát, akik 2016. június 1-jén járőröztek, közülük kettő egyáltalán nem volt szemtanúja az eseményeknek. Emellett más tanúvallomások négy-öt katona jelenlétét említették, akiket nem azonosítottak. Előadta továbbá, hogy a kutyás rendőröket sem azonosították. Felhívta a hatóságok figyelmét a keresési művelettel kapcsolatos ellentmondásokra a rendőrök vallomásaiban. Megismételte, hogy M.M. és K.K. többször és következetesen állította, hogy figyelmeztették őket, hogy menjenek vissza, köveket dobáltak feléjük, és a rendőrök könnygázt használtak. Ezért kérte, hogy C.J.-t, a katonai erők szektorparancsnokát újból hallgassák ki, és hogy a nyomozó hatóságok kérdezzék ki az összes katonát, aki aznap szolgálatban volt. Kérte továbbá, hogy a hatóságok azonosítsák a kutyás rendőröket, és újból hallgassák ki M.M.-t és K.K.-t.

46. A kérelmező ügyvédjének kérelmét 2016. október 19-én elutasították. Az ügyészség határozata szerint a kutyás rendőrök azonosítása szükségtelen volt, mivel más tanúvallomások részletesen kifejtették, hogy az incidens során nem vetettek be rendőrkutyákat. Továbbá, M.M.-t, K.K.-t és annak családját nem lehetett kihallgatni, mivel elhagyták Magyarországot.

47. 2016. október 25-én az ügyészség megszüntette a nyomozást, mivel a nyomozás során összegyűlt információk alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése. A tanúvallomások tartalmát megismételve az ügyészség megállapította, hogy nem lehetett minden észszerű kétséget kizáróan megállapítani, hogy köveket dobtak vagy könnygázt fújtak volna a migránsokra, vagy hogy bármilyen más erőszakot alkalmaztak volna velük szemben. A tanúvallomásokban lévő ellentmondásokat nem lehetett feloldani, és további bizonyítékokat sem lehetett beszerezni. Az ügyészség ezért arra a következtetésre jutott, hogy nem lehetett minden észszerű kétséget kizáróan megállapítani vagy kizárni, hogy bűncselekményt követtek volna el.

48. A kérelmező ügyvédje a szegedi ügyészséghez benyújtott, a Legfőbb Ügyészségnek címzett panaszában az eljárás folytatását kérte. Fenntartotta, hogy volt bizonyíték a rendőrök által alkalmazott erőszakra, és előadta, hogy az incidensnél jelen lévő rendőrök közül néhányat – köztük a rendőrkutyás egységet – egyáltalán nem hallgattak ki, miközben más olyan rendőröket, akik nyilvánvalóan jelen sem voltak, kihallgattak. Kifogásolta továbbá, hogy nem hallgatták ki K.A.-t és nem szereztek be második tanúvallomást M.M.-től, és felhívta a figyelmet a mentési művelettel kapcsolatosan a tanúvallomásokban található ellentmondásokra. Előadta, hogy a nyomozásnak ki kellett volna terjednie a segítségnyújtás elmulasztása, valamint a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmények megvalósulására, és hogy az ügyészség nem megfelelő bizonyítási mércét alkalmazott (minden észszerű kétséget kizáró bizonyíték), hanem olyat, ami az elítéléshez szükséges.

49. 2017. február 3-án a Legfőbb Ügyészség elutasította a kérelmező panaszát. Megállapította, hogy a szegedi ügyészség nem tévedett a tényállás jogi minősítését illetően. Megállapította, hogy a tanúvallomások nem támasztották alá a kérelmező által az eseményekre vonatkozóan előadott verziót, különösen azt, hogy a testvérét kövel dobták meg, mivel K.K. azt állította, hogy két követ látott, M. M. pedig azt, hogy négy-öt tárgyat látott a folyóba dobva, amelyek nem találták el a kérelmező testvérét. A rendőrkutyák elengedését egyetlen tanúvallomás sem erősítette meg. A Legfőbb Ügyészség megállapította, hogy mind a bizonyítékok értékelése, mind a szegedi ügyészség jogi megállapításai megalapozottak voltak.

A RELEVÁNS JOGI KERET

I. A RELEVÁNS HAZAI JOG

50. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény kimondja:

301. §

„(1) Az a hivatalos személy, aki eljárása során mást tetteleg bántalmaz, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

II. RELEVÁNS EURÓPA TANÁCSI JOGANYAG

51. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága a 2001. szeptember 19-én elfogadott, az Európai Rendőrtikai Kódexről szóló Rec(2001)10. számú ajánlásában megállapította, hogy „[a] rendőrség semmilyen körülmények között nem követhet el, nem ösztönözhet, és nem tűrhet el kínzást és embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést” (36. bekezdés), és hogy „csak akkor alkalmazhat erőszakot, ha az feltétlenül szükséges, és csak olyan mértékben, amennyire az a törvényes cél eléréséhez szükséges” (37. bekezdés). Továbbá „tevékenységük végzése során mindig szem előtt kell tartaniuk a mindenkit megillető alapvető jogokat” (43. bekezdés), és „a rendőri személyzetnek feddhetetlenül és tiszteletteljesen kell fellépnie a lakossággal szemben, és kiemelt figyelmet kell fordítania a különösen kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó személyek helyzetére.” (44. bekezdés).

III. A MAGYARORSZÁGRA ÉRKEZŐ MIGRÁNSOK HELYZETÉT ISMERTETŐ ANYAGOK

A. A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottság (CPT)

52. A CPT 2017. október 20-26. között Magyarországra látogatva arról számolt be, hogy orvosi bizonyítékokkal alátámasztott, megbízható információkat kapott a magyar rendőrök erőszakos visszakényszerítő akcióiról. Ezen információk szerint a migránsok Szerbiába való visszakísérése előtt a rendőrök veréssel és rugdosással bántalmazták őket, esetenként gumibotot is használtak. A magyar kormány részére készített CPT Jelentés az alábbiakat állapította meg:

„13. A küldöttség által megkérdezett, nem sokkal a CPT látogatása előtt Magyarországon elfogott és a magyar rendőrség által a határkerítésen keresztül Szerbia felé visszakísért külföldi állampolgárok jelentős része azonban azt állította, hogy elfogásuk és a határkerítésen keresztül történt visszairányításuk (visszakényszerítés) során a magyar rendőrök fizikailag bántalmazták őket. Az állítólagos bántalmazás különösen a test különböző részeire (beleértve az arcot és/vagy a fejet) mért rúgásokból és ütésekkel, valamint gumibotütésekből (különösen a térdre, a sípcsontra és a vádlira) állt, néhány esetben azt követően, hogy az érintett személyeket arra kényszerítették, hogy a földre feküdjenek, valamint paprikaspray-t fújtak közvetlenül az arcukba. Továbbá, több olyan állítás is érkezett külföldi állampolgároktól, hogy rendőrök által rájuk uszított, szájkosár nélküli szolgálati kutyák haraptak meg őket. Azt is meg kell említeni, hogy több olyan külföldi állampolgáron, akivel a CPT találkozott, olyan friss traumás sérülések voltak láthatók, amelyek a küldöttség orvosa szerint összhangban voltak a bántalmazásról szóló állításokkal.”

B. Az Európa Tanács emberi jogi biztosa

53. A biztos 2019. február 4-8. között Magyarországra látogatott. Az alábbiakról számolt be:

„A biztos mély aggodalmát fejezi ki az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága és a CPT által kiemelt azon ismételt és következetes állítások miatt, amelyek szerint a magyar rendőrség túlzott erőt és erőszakot alkalmaz az erőszakos kitoloncolások során. A rendőrök állítólagos bántalmazásai között szerepelnek a test különböző részeire irányított rúgások, ütések és gumibotütések – még a földre kényszerített személyekkel szemben is –, valamint paprikaspray fújása közvetlenül az arcba. A vádak szerint a rendőrök emellett szájkosár nélküli szolgálati kutyákat engedtek szabadon, hogy megharapják az embereket. Az ilyen jelentéseket a CPT küldöttség orvosa által a CPT 2017. évi magyarországi látogatása során gyűjtött orvosi bizonyítékok alátámasztották. 2018 decemberében a Save the Children nevű civil szervezet hasonló erőszakos cselekményekről számolt be, amelyeket a magyar rendőrség követett el gyermekek ellen. A gyermekek elleni erőszakról 2017-ben az Európa Tanács főtitkáranak migrációval és menekültekkel foglalkozó különleges képviselője is beszámolt. A legtöbb esetben az állítások kivizsgálását elégtelen információk vagy bizonyítottság hiánya miatt lezárták.”

C. ENSZ Emberi Jogi Bizottsága

54. A Magyarországról szóló, 2018. május 9-én kiadott Hatodik időszakos jelentéshez fűzött Záróészrevételek (CCPR/C/HUN/CO/6) az alábbiakat tartalmazzák:

A visszaküldés tilalma (non-refoulement) és túlzott erő alkalmazása

„47. Bár a Bizottság tudomásul veszi a részes állam által az alkalmazandó normákról és a visszaküldés tilalmával szembeni biztosítékokról nyújtott tájékoztatást, a Bizottságot aggodalommal tölti el, hogy a részes állam jogi kerete nem nyújt teljes körű védelmet a visszaküldés tilalmával szemben. Aggodalommal veszi tudomásul: a) az először 2016 júniusában bevezetett „visszakényszerítési” törvényt, amely lehetővé teszi a rendőrség számára mindazok gyorsított kiutasítását, akik irregulárisan lépik át a határt, és akiket kezdetben a határtól számított 8 km-en belül, majd – egy későbbi kiterjesztés eredményeként – magyar területen feltartóztatnak; és b) a 191/2015. számú rendeletet, amely Szerbiát „biztonságos harmadik ország”-nak minősíti, és ezáltal engedélyezi a magyar–szerb határon a visszakényszerítést. A Bizottság aggodalommal veszi tudomásul azokat a jelentéseket, amelyek szerint a visszakényszerítést válogatás nélkül alkalmazzák, és az ezen intézkedésnek alávetett személyeknek nagyon korlátozott lehetőségük van menedékkjog iránti kérelem benyújtására, és gyakorlatilag nincs jogorvoslati joguk. A Bizottság továbbá aggodalommal veszi tudomásul a kollektív és erőszakos kitoloncolásokról szóló jelentéseket, amelyeket állítólag súlyos verések, rendőrkutyás támadások és gumilövedékek kilövése kísér, és amelyek súlyos sérülésekhez és – legalább egy esetben – egy menedékkérő halálához vezettek (2., 6., 7., 9. és 13. cikk)”.

D. Az ENSZ Faji Megkülönböztetés Felszámolásával Foglalkozó Bizottsága

55. A Magyarországról szóló, 2019. június 6-án kiadott Egyesített tizennyolcadik–huszonötödik időszakos jelentéshez fűzött Záróészrevételek (CERD/C/HUN/CO/18-25) az alábbiakat tartalmazzák:

Visszaküldés (refoulement) és erőszak alkalmazása a menedékkérőkkel szemben

„24. A Bizottságot mély aggodalommal töltik el azok a jelentések, amelyek szerint a visszaküldés tilalmának elvét sem a jogban, sem a gyakorlatban nem tartják teljes mértékben tiszteletben. Mélységes aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a jelentések szerint a rendészeti szervek munkatársai túlzott erőt és erőszakot alkalmaznak a Magyarország területén bárhol talált harmadik országbeli állampolgárokkal szemben, a szerb határ közelében talált személyeket pedig – testi és egyéb sérüléseket okozva – „visszakényszerítik”.

25. A Bizottság azt ajánlja a részes államnak, hogy tegyen meg minden intézkedést a visszaküldés tilalma elvének teljes körű tiszteletben tartása érdekében. A Bizottság azt is ajánlja, hogy a részes állam akadályozza meg a túlzott erőszak alkalmazását, és a bántalmazás kiküszöbölése érdekében biztosítsa a menekültekkel, migránsokkal és menedékkérőkkel foglalkozó rendészeti személyzet képzését, valamint hatékony és független ellenőrzését.”

A JOG

I. ELŐZETES MEGJEGYZÉSEK

56. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmezőnek nincs ismert magyarországi lakcíme, és hogy valószínűleg elhagyta Magyarországot. A Kormány szerint a kérelmező képviselője nem bizonyította, hogy még mindig kapcsolatban áll a kérelmezővel. A Kormány úgy vélte, hogy a kérelmező nem kívánja tovább fenntartani a kérelmét, amelyet a Bíróság *V.M. and Others v. Belgium* ((striking out) [GC], no. 60125/11, 17 November 2016) ügyben hozott ítéletére figyelemmel törölni kell az ügylajstromból.

57. A kérelmező ügyvédje 2021. február 19-én kelt levelében azt válaszolta, hogy kapcsolatban áll a kérelmezővel, és benyújtotta a kérelmező nyilatkozatát arról, hogy fenn kívánja tartani a Bíróság előtt lévő kérelmét.

58. A (fent hivatkozott) *V.M. and Others v. Belgium* ügyben a Bíróság a 37. cikk (1) bekezdésének a) pontja fényében pontosította, hogy a kérelmező képviselőjének nemcsak meghatalmazást vagy írásos felhatalmazást kell benyújtania (Eljárási szabályzat, 45. szabály (3) bekezdés), hanem az is fontos, hogy a kérelmező és a képviselője közötti kapcsolat az eljárás során mindvégig fennmaradjon, mind a kérelmező speciális körülményeinek megismerése, mind pedig annak megerősítése érdekében, hogy a kérelmezőnek továbbra is érdeke fűződik kérelme vizsgálatának a folytatásához.

59. A Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben nincs ok kételkedni a kérelmező ügyvédje és a kérelmező közötti kapcsolattartás valóságát, valamint a kérelmező arra irányuló szándékát illetően, hogy kérelmét továbbra is fenntartsa. Ezért a Bíróság folytatja a kérelem vizsgálatát.

II. AZ EGYEZMÉNY 2. ÉS 3. CIKKE ELJÁRÁSJOGI ASPEKTUSÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

60. A kérelmező azt állította, hogy nem folytattak hatékony vizsgálatot F. halála és a kérelmező bántalmazása ügyében, ezzel megsértve az Egyezmény 2. és 3. cikkét.

A. Elfogadhatóság

1. A felek beadványai

61. A Kormány előterjesztette, hogy a 2. cikk alapján benyújtott, a kérelmező testvérének halálával kapcsolatos hatékony vizsgálat lefolytatásának állítólagos elmulasztására vonatkozó panasz, valamint a kérelmező által a 3. cikk alapján tett, kapcsolódó panasz elfogadhatatlan, mivel a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslati lehetőséget, nevezetesen nem indított hatósági jogkörben okozott kár miatti pert.

62. A Kormány úgy érvelt, hogy az állítólagos elkövetők elleni büntetőfeljelentés nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak a nyomozó hatóságok azon állítólagosan jogellenes

magatartása tekintetében, hogy nem tettek sürgős nyomozati intézkedéseket. A Kormány szerint, ha az elkövetők büntetőjogi felelősségét nem lehetett megállapítani, akkor az a nyomozó hatóság hanyag magatartása miatt történt. Ezt csak hatósági jogkörben okozott kár miatti perben lehetett volna orvosolni. Ez a kétféle jogorvoslati út nem azonos célt szolgált, mivel a büntetőfeljelentés az elkövetők büntetőjogi felelősségének a megállapítására, míg a polgári peres eljárás az állítólagosan hanyag hatóság felelősségének a megállapítására irányult. A hazai bíróságok a nemzetközi bíróságnál jobb helyzetben vannak annak megítélésére, hogy a nyomozó hatóságok esetleges mulasztása milyen hatást gyakorolt az eljárás kimenetelére. A Kormány szerint az állítólagos elkövetőkkel szembeni büntetőjogi jogorvoslat igénybevétele nem mentesítette a kérelmezőt azon kötelezettség alól, hogy polgári jogi jogorvoslatot vegyen igénybe a nyomozó hatóságokkal szemben az Egyezmény alapján számára biztosított jogok állítólagos megsértése miatt.

63. A kérelmező előterjesztette, hogy panaszának lényege a magyar rendőrök által állítólagosan elkövetett bántalmazás volt. Azzal, hogy büntetőfeljelentést tett, igénybe vette az egyetlen olyan jogi utat, amely hatékony jogorvoslatot nyújthatott volna sérelmeire.

64. A Kormány által hiányolt polgári perrel kapcsolatban a kérelmező azt is megjegyezte, hogy a Bíróság korábban már elutasította a Kormány azon érvelését, hogy az államnak felróható jogellenes cselekmények esetén polgári kártérítési pert kell indítani (lásd *Barta kontra Magyarország*, 26137/04. sz. ügy, 2007. április 10.). A kérelmező szerint a nyomozó hatóságok ellen indított polgári kártérítési per tárgya nem a bántalmazást elkövető személyek büntetőjogi felelősségének a megállapítása, hanem a nyomozó hatóságok állítólagos mulasztásainak a megállapítása lett volna.

65. Továbbá, egy polgári per nem tekinthető olyan jogorvoslatnak, amely alkalmas lett volna a kérelmező panaszainak orvoslására, mivel az csupán kártérítés megítélését eredményezhette volna. Mindenesetre, még ha több, potenciálisan hatékony jogorvoslat állt volna is rendelkezésre, a kérelmezőnek csak az egyik jogorvoslatot kellett volna igénybe vennie.

2. A Bíróság értékelése

66. A Bíróság megismétli, hogy még az élethez vagy a testi épséghez való jog nem szándékos megsértése esetén is lehetnek olyan kivételes körülmények, amikor a 2. cikkben előírt eljárásjogi kötelezettség teljesítéséhez hatékony büntetőeljárás lefolytatása szükséges. Ilyen körülmények állhatnak fenn például akkor, ha egy élet elvesztése vagy veszélyeztetése valamely hatóság olyan magatartása miatt következett be, amely túlmutat a téves döntésen vagy a hanyagságon, vagy ha egy élet gyanús körülmények között vagy azért veszett oda, mert valamely magánszemély állítólagosan önként és tudatos gondatlansággal figyelmen kívül hagyta a vonatkozó jogszabályok szerint rá háruló jogi kötelezettségeket. A Bíróság kimondta, hogy ha megállapítást nyert, hogy az állami tisztviselőknek vagy szervezeteknek felróható gondatlanság túlmúlt a téves döntésen vagy a hanyagságon, mert a hatóságok a lehetséges következmények teljes tudatában és a rájuk ruházott hatáskörök figyelmen kívül hagyásával elmulasztották megtenni a veszélyes tevékenységgel járó kockázatok elhárításához szükséges és elegendő intézkedéseket, akkor az a tény, hogy az élet veszélyeztetéséért felelős személyeket nem vádolták meg bűncselekmény elkövetésével, vagy nem vonták büntetőeljárás alá, a 2. cikk megsértésének minősülhet, függetlenül azon egyéb jogorvoslatoktól, amelyeket az egyének saját kezdeményezésükre igénybe vehettek (lásd a további hivatkozásokat tartalmazó *M.H. and Others v. Croatia*, nos. 15670/18 és 43115/18, § 135, 18 November 2021).

67. A jelen ügy – ahogyan az a hazai hatóságok előtt bemutatásra került – azzal az állítással volt kapcsolatos, hogy a magyar rendőrök felelősek F. Tiszába fulladásáért, mivel a vele

szemben alkalmazott elrettentő intézkedések hozzájárultak a halálához, valamint hogy ugyanezen elrettentő intézkedések rendőri bántalmazásnak tették ki a kérelmezőt. Továbbá, a hazai hatóságok elé vitt ügyben felmerült, hogy F. olyan körülmények között halt meg, amelyek potenciálisan felvetették az állam felelősségét.

68. A Bíróság bevett esetjoga szerint a magyar jogban a rendőrök által állítólagosan okozott embertelen és megalázó bánásmóddal szemben általában igénybe vehető jogorvoslat a vádhatósághoz benyújtott panasz (lásd a fent hivatkozott *Barta* ügyben hozott ítélet 47. pontját). Továbbá, a Bíróság esetjoga szerint az élethez való jog védelmének 2. cikk szerinti kötelezettsége az államokat az Egyezmény 1. cikke alapján terhelő azon általános kötelezettséggel együtt olvasva, hogy „biztosítják a joghatóságuk alatt álló minden személy számára az Egyezmény[ben ...] meghatározott jogokat és szabadságokat”, hallgatólagosan megköveteli, hogy valamilyen formában hatékony hivatalos vizsgálat kerüljön lefolytatásra akkor, ha egyének – többek között – az állam képviselői által alkalmazott erőszak következtében halnak meg (lásd *McCann and Others v. the United Kingdom*, 27 September 1995, § 161, Series A no. 324).

69. Továbbá, olyan körülmények között, amelyek arra utaltak, hogy az F. halálát állítólagosan közvetlenül megelőző rendőri intézkedések az F. életének megmentéséhez szükséges intézkedések megtételére vonatkozó kötelezettség szándékos figyelmen kívül hagyását jelenthették, a 2. cikkben foglalt eljárásjogi kötelezettség arra figyelemmel is megkövetelte a bünyügyi nyomozás megindítását, hogy a helyzet az érintett rendőrök büntetőjogi felelősségét is felvethette.

70. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmező – nem vitatottan – teljes mértékben igénybe vette a büntetőeljárásban rendelkezésre álló jogorvoslatot. Nem vitatott, hogy egy megfelelően lefolytatott büntetőeljárás olyan határozathoz vezethetett volna, amely meghatározta volna azon állami tisztviselő egyéni felelősségét, akit esetleg felelősségre lehetett volna vonni a kérelmező testvérének halála és a kérelmező bántalmazása miatt. Az sem vitatott, hogy az ügyészség nyomozást megszüntető határozata ellen benyújtott panaszában a kérelmező felvetette a nyomozás állítólagos hiányosságait. Sikeres lefolytatás esetén a másodfokú eljárás elvileg orvosolhatta volna a nyomozó hatóságok által állítólagosan elkövetett mulasztásokat. Ezért úgy kell tekinteni, hogy a kérelmező a nemzeti hatóságok tudomására hozta panaszja lényegét, és panaszával kapcsolatosan a nemzeti csatornákon keresztül jogorvoslattal élt.

71. A Kormány úgy érvelt, hogy a polgári eljárásban megállapítható lett volna a gondatlan nyomozó hatóság felelőssége, de azt nem mutatta be, hogy egy ilyen eljárás hogyan lehetett volna relevánsabb, mint a rendőrségi és ügyészségi hatóságok által a minden szükséges jogi és gyakorlati eszközt biztosító büntetőeljárás keretében lefolytatott nyomozás. A Kormány nem magyarázta meg, hogy egy polgári eljárás hogyan lett volna egyáltalán alkalmas arra, hogy a kérelmező testvére halálának körülményeit kivizsgálják. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság kénytelen megjegyezni, hogy a Kormány által említett polgári eljárás középpontjában szükségképpen nem maga az esemény vagy a rendőrök által a határellenőrzési művelet során tanúsított magatartás állt volna, hanem a nyomozó hatóságok állítólagos mulasztása. Ezért a Kormány által hivatkozott polgári eljárás igénybevétele nem eredményezte volna a kérelmező testvére halálának, valamint a panaszolt incidens következtében a kérelmező által állítólagosan elszenvedett bántalmazásnak a hatékony kivizsgálását, továbbá a felelősök azonosítását és megbüntetését. Mindenesetre, az államnak vagy az állam képviselőinek tulajdonítható jogellenes cselekmények elleni polgári jogi jogorvoslatok csak kártérítés megítéléséhez vezethettek volna, ami nem tekinthető elegendőnek a szerződő államokat az Egyezmény 2. és 3. cikke alapján terhelő kötelezettségek teljesítéséhez (lásd a fent hivatkozott *Barta* ügy 46. pontját).

72. Ilyen körülmények között a Bíróság meggyőződött arról, hogy a kérelmező kimerítette a hazai jogorvoslatokat. A kérelmező panaszai ezért nem utasíthatók el azon az alapon, hogy nem indított polgári kártérítési eljárást az állam ellen. Következésképpen a Kormány kifogását el kell utasítani.

73. A Bíróság megállapítja továbbá, hogy a panaszok nem nyilvánvalóan alaptalanok az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének a) pontja értelmében. A kérelem más okból sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A felek beadványai

74. A kérelmező azt állította, hogy a hazai hatóságok nem tettek eleget a 2. és a 3. cikk eljárásjogi ága által megkövetelt hatékony és gyors vizsgálat lefolytatására vonatkozó kötelezettségüknek. Elmulasztották a katonai állomány tagjainak azonosítását, és nem hallgatták ki tanúként a rendőrségi kutyás egység tagjait. A könnygáz használatával kapcsolatosan téves következtetéseket vontak le az igazságügyi bizonyítékokból, és nem tisztázták, hogy a rendőrök dobáltak-e köveket. Továbbá nem tették meg azonnal a szükséges nyomozati intézkedéseket, ami a tanúk elérhetetlenségét eredményezte. Ebben a vonatkozásban nem tettek erőfeszítéseket azon tanúk felkutatására, akik távoztak Magyarországról.

75. A Kormány előterjesztette, hogy a hatóságok által a jelen ügyben lefolytatott büntetőeljárás eredményes volt. A hatóságok azonnali büntetőeljárást kezdeményeztek az eset körülményeinek feltárására, helyszíni szemlét és boncolást végeztek, valamint toxikológiai szakvéleményt szereztek be. A kérelmező ügyvédjének kérésére egy második orvosszakértői vélemény elkészítésére is megbízást adtak, amely nem cáfolta a toxikológiai jelentés megállapításait. Emellett minden lehetséges tanút kihallgattak, beleértve M.M.-t és K.K.-t is. K.A.-t azért nem tudták kihallgatni, mert a menekültügyi rendszerben történt regisztrációja során elírás történt, amelyet csak akkor korrigáltak, amikor K.A. elhagyta az országot. Továbbá, a tanúk a nyomozás korai szakaszában távoztak az országból, és távollévő tanúk vallomását nem lehetett volna felhasználni a rendőrök elleni esetleges büntetőperben.

2. A Bíróság értékelése

(a) Általános elvek

76. A Bíróság az Egyezmény 2. és 3. cikke alapján benyújtott panaszokat együttesen, az említett rendelkezésekből eredő konvergáló elvek fényében vizsgálja meg (lásd *Mocanu and Others v. Romania* [GC], nos. 10865/09 and 2 others, § 314, ECHR 2014 (extracts)). A Bíróság már megállapította, hogy a 2. és a 3. cikk értelmezése során a Bíróságnak azt szem előtt tartva kell eljárnia, hogy az egyének védelmére hivatott eszközként az Egyezmény tárgya és célja az Egyezmény rendelkezéseinek olyan értelmezését és alkalmazását követeli meg, amely biztosítja az Egyezményben foglalt garanciák gyakorlati alkalmazását és hatékonyságát (uo., 315. pont.).

77. A büntetőeljárás hatékonyságára vonatkozó, a 2. és a 3. cikkben előírt eljárásjogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges általános elveket a *Nicolae Virgiliu Tănase kontra Románia* ügyben hozott ítélet (*Nicolae Virgiliu Tănase v. Romania* [GC], no. 41720/13, §§ 164-71, 25 June 2019.), illetve a *Bouyid kontra Belgium* ügyben hozott ítélet (*Bouyid v. Belgium* [GC], no. 23380/09, §§ 118-23, ECHR 2015) foglalja össze. Az Egyezmény 2., 3. és 4. cikkének

konvergáló elvei alapján felmerülő eljárásjogi kötelezettséggel kapcsolatos esetjogot a Bíróság a közelmúltban az *S.M. kontra Horvátország* ügyben (*S.M. v. Croatia* [GC], no. 60561/14, §§ 311-20, 25 June 2020) foglalta össze.

(b) A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

78. A Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügyben a magyar hatóságok részletes információkkal rendelkeztek – kezdetben a szerb hatóságoktól, majd a kérelmező és más tanúk vallomásaiból – a rendőrök állítólagos elrettentő intézkedéseinek alkalmazásáról, valamint F. olyan körülmények között bekövetkezett haláláról, amelyek potenciálisan a hatóságok mulasztásának voltak betudhatók. A Bíróság úgy véli, hogy a hatóságoknak – akik a Bíróság esetjoga értelmében „érvekkel alátámasztható” állításokkal szembesültek a rendőrségi bántalmazást illetően – az Egyezmény 3. cikke értelmében kötelességük volt haladéktalanul megtenni a szükséges intézkedéseket az állítások hitelességének ellenőrzésére. Továbbá kötelesek voltak azt is megvizsgálni, hogy a rendőrök elmulasztották-e megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek és elegendőek voltak az F. életét fenyegető veszélyek elhárításához (lásd a fenti 66. pontot).

79. A Bíróság megjegyzi, hogy a balesetet követően a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság vezető rendőrtisztje hivatalból büntetőeljárást indított hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás miatt (lásd a fenti 24. pontot).

80. A Bíróság számára az első eldöntendő kérdés az, hogy a jelen ügyben indított büntetőeljárás, azaz a hivatalos eljárásban elkövetett állítólagos bántalmazás miatt ismeretlen rendőrök ellen indított büntetőeljárás önmagában elegendő volt-e ezen kötelezettség teljesítéséhez.

81. A Bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy az állítólagos rendőri bántalmazás miatti nyomozás megindítására vonatkozó döntés következtében a büntetőeljárás anyagi jogi hatálya korlátozott maradt, az eljárásnak nem volt célja annak kivizsgálása, hogy a hatóságok állítólagosan nem tettek eleget F. életének védelme érdekében. Mivel a Bíróságnak nem feladata az incidens körülményeinek a hazai büntetőjog vonatkozó rendelkezései szerinti minősítése, a Bíróság csupán annyit jegyez meg, hogy a jelen ügyben a szóban forgó nyomozás egyetlen célja annak megállapítása volt, hogy egyes rendőrök felelőssége megállapítható-e a Büntető Törvénykönyv 301. §-a szerinti „bántalmazás hivatalos eljárásban” (lásd a fenti 50. pontot) elkövetéséért, amely rendelkezés semmilyen módon nem kapcsolódik az életet veszélyeztető cselekményekhez, vagy az élethez való jog védelméhez a 2. cikk szerinti értelemben.

82. A rendőri bántalmazás kivizsgálása ezért az állítólagos magatartás fizikai elemével foglalkozott, és az erőszak alkalmazására vonatkozó állítások ellenőrzésére korlátozódott, különösen a rendőrök általi kődobálásra, valamint a könnygáz használatára és a rendőrkutyák bevetésére. A nyomozás teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a rendőri művelet egyéb elemeit, és az élethez való jog védelmének elmulasztásáért való felelősséget egyáltalán nem értékelte.

83. Továbbá, amint arra a Bíróság korábban már rámutatott, néha nem büntetőjogi vagy fegyelmi felelősséget felvető egyéni hibák, hanem inkább az általános rendszer hibái miatt vesznek el életek. Összetett rendőri műveletekben mulasztást az intézmény, az egyén, vagy az intézmény és az egyén együttesen is elkövethet (lásd *Armani Da Silva v. the United Kingdom* [GC], no. 5878/08, § 284, 30 March 2016). A hazai hatóságok a jelen ügyben semmilyen következtetést nem vontak le az e tekintetben esetlegesen fennállt hiányosságokkal

kapcsolatosan. Az sem kerülheti el a Bíróság figyelmét, hogy a jelen ügyben a rendőrség intézményi felelősségét soha nem vizsgálták.

84. A Bíróság így arra a következtetésre jut, hogy az a mód, ahogyan a magyar igazságszolgáltatási rendszer az eseményre reagálva működött, nem biztosította az állam tisztviselőinek és hatóságainak teljes körű felelősségre vonhatóságát azért, ahogyan a határellenőrzési műveletet végrehajtották. Különösen, bár a nyomozó hatóságok rendelkeztek hatáskörrel arra, hogy az esemény egészére vonatkozóan indítsanak vizsgálatot, ezt elmulasztották megtenni. Ebből következik, hogy az eljárás nem tett eleget az államot az Egyezmény 2. cikke alapján terhelő azon kötelezettségnek, hogy ezeket a kérdéseket kivizsgálja.

85. Ami azt a kérdést illeti, hogy a rendőri bántalmazással kapcsolatos vizsgálat eredményes volt-e, a Bíróság megállapítja, hogy a hatóságok megtették az első elengedhetetlenül szükséges lépéseket: toxikológiai és orvosszakértői jelentést szereztek be, valamint kihallgatták a rendőröket, a kérelmezőt és M.M.-t annak kiderítése érdekében, amit a lényegi nyitott kérdésnek tekintettek: a rendőri erőszak alkalmazását.

86. E kérdés vonatkozásában a hatóságok két, egymásnak ellentmondó verzióval szembesültek. Az egyik verziót az incidensben érintett rendőrök adták elő, akik alátámasztották egymás vallomását, amelyek egybehangzóak voltak abban az értelemben, hogy tagadták az erőszak alkalmazását. A másik verziót a közvetlen szemtanúk, K.K. és M.M. adták elő, akik sem a kérelmezővel, sem annak testvérével nem álltak kapcsolatban, és akik egybehangzóan az ellenkezőjét állították, nevezetesen azt, hogy a rendőrök erőszakkal akadályozták meg, hogy kijussanak a partra. Az orvosszakértői vélemény nem talált bizonyítékot testi sérülésre, és nem tudott meggyőző eredményt felmutatni a könnygáz használatával kapcsolatban.

87. A nyomozás megszüntetésekor a hazai hatóságok – szinte kizárólag az eseményekben érintett rendőrök által tett nyilatkozatokra támaszkodva – arra a következtetésre jutottak, hogy nem állt rendelkezésre bizonyíték rendőri erőszak alkalmazásáról. A kérelmező által személyesen tett vallomást figyelmen kívül hagyták, nyilvánvalóan azért, mert azt nem lehetett más bizonyítékokkal alátámasztani.

88. Kétségtelen, hogy az ilyen ténybeli kérdések meghatározása a hazai hatóságok feladata. A kérdés azonban az, hogy tettek-e erre ésszerű kísérletet.

89. A Bíróság e tekintetben észrevételezi a bizonyítékok értékelésének némileg következtelen megközelítését a nemzeti vádhatóságok részéről, akik a jelek szerint anélkül fogadták el a rendőrök vallomásait, hogy kellően meggyőző magyarázatot adtak volna arra, hogy e vallomások miért nem egyeznek meg a migránsok által tett vallomásokkal, és annak ellenére, hogy e vallomások szubjektívek is lehettek, és potenciálisan a büntetőjogi felelősség elkerülésére irányulhattak.

90. A Bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben a nyomozás kimenetelét jelentős mértékben szóbeli vallomások felvétele, valamint az incidens ténybeli körülményeit illetően a szemtanúk vallomásai között fennálló ellentmondások feloldása határozta meg. Ugyanakkor, amint az ügy irataiból kiderül, a kérelmező állításait nem lehetett tényekkel alátámasztani. M.M., A.S. és K.K. menekültügyi eljárásban tett vallomásai a hatóságok rendelkezésére álltak, de egyikük sem volt elérhető további kihallgatásra a büntetőeljárás során. K.A.-t egyáltalán nem hallgatták ki. Azok a migránsok, akik az incidens során jelen voltak, az eljárás befejezése előtt elhagyták Magyarországot. Az idő múlásával a bizonyítékok elérhetősége nagymértékben csökkent, és miután a szemtanúk elhagyták Magyarországot, a kérelmező nem tudott további bizonyítékokat előterjeszteni. Továbbá, semmi nem utal arra, hogy a hazai hatóságok megpróbálták volna felkutatni a tanúkat. A hatóságok semmilyen más lehetőséget nem vizsgáltak meg azon ténybeli ellentmondások feloldására, amelyekkel szembesültek.

91. A nyomozás további, megjegyzést igénylő eleme, hogy nem azonosították a helyszínen jelen lévő többi rendőrt, és nem hallgatták ki őket. Bár a rendőrök vallomásaiból egyértelműen kiderült, hogy további, rendőrkutyás személyek is bevetésre kerültek, ezeket a személyeket az eljárás során nem hallgatták ki.

92. Ilyen módon nem tűnik úgy, hogy az eljárást vezető hatóságok ésszerű erőfeszítéseket tettek a bizonyítékok összegyűjtése és a tények megállapítása érdekében. A Bíróság úgy véli, hogy ezek a hiányosságok korlátozták annak lehetőségét, hogy a nyomozás fényt derítsen a kérelmező állításainak valóságtartalmára, aláásva a nyomozás megbízhatóságát és eredményességét.

93. Összességében a Bíróság megállapítja, hogy a hazai hatóságok válasza (lásd a fenti 84. és 92. pontot) nem felelt meg az Egyezmény 2. és 3. cikke alapján az államra háruló eljárásjogi kötelezettségeknek.

94. Ezért az Egyezmény 2. és 3. cikkének eljárásjogi aspektusát megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY 2. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE ANYAGI JOGI SZEMPONTBÓL

95. A kérelmező azt panaszolta, hogy testvére, F., a magyar hatóságok által végrehajtott határellenőrzés eredményeként halt meg. Azt is állította, hogy az állam nem teljesítette a testvére élethez való jogának védelmére vonatkozó kötelezettségét. Az Egyezmény 2. cikkére hivatkozott, amely kimondja:

„1. A törvény védi mindenkinek az élethez való jogát. Senkit nem lehet életétől szándékosan megfosztani, kivéve, ha ez halálbüntetést kiszabó bírói ítélet végrehajtása útján történik, amennyiben a törvény a bűncselekményre ezt a büntetést állapította meg.

2. Az élettől való megfosztást nem lehet e Cikk megsértéseként elkövetettnek tekinteni akkor, ha az a feltétlenül szükségesnél nem nagyobb erőszak alkalmazásából ered:

- a) személyek jogtalan erőszakkal szembeni védelme érdekében;
- b) törvényes letartóztatás foganatosítása vagy a törvényesen fogva tartott személy szökésének megakadályozása érdekében;
- c) zavargás vagy felkelés elfojtása céljából törvényesen tett intézkedés esetén.”

A. Elfogadhatóság

1. A felek észrevételei

96. Először is, a Kormány azt állította, hogy a panasz *ratione personae* elfogadhatatlan az Egyezmény rendelkezései szerint. A Kormány szerint F. halála nem a magyar hatóságoknak volt tulajdonítható, azt F. saját cselekedetei okozták, amelyeket félelme diktált. Továbbá, az illegális migránsok határrendészettel szembeni félelmét csak szították a nem kormányzati szervezetek, amelyek állítólagosan a migránsok segítésére hivatottak.

97. A kérelmező szerint testvére halála az államnak tudható be, mivel a magyar hatóságok erőszakot alkalmaztak vele szemben a visszakényszerítési művelet során, és arra kényszerítették, hogy visszaússzon Szerbiába, amelynek következtében belefulladt a folyóba.

2. A Bíróság értékelése

98. A Bíróság úgy ítéli meg, hogy a Kormány *ratione personae* elfogadhatatlanságra hivatkozó kifogása olyan kérdéseket vet fel, amelyek szorosan kapcsolódnak a kérelmező panaszainak érdeméhez. Ezért úgy határoz, hogy a kifogást egyesíti a 2. cikk alapján benyújtott panasz érdemével (lásd *Iordanovi v. Bulgaria*, no. 10907/04, § 41, 27 January 2011).

99. A Bíróság továbbá megállapítja, hogy a panasz semmilyen más okból nem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A felek észrevételei

(a) A kérelmező

100. A kérelmező fenntartotta, hogy a rendőrök magatartása és a testvére halála között okozati összefüggés állt fenn. A rendőrök könnygázt fújtak F.-re, amitől az köhögött és szédült. F.-et kövekkel is megdobálták, ami fájdalmat okozott neki, és tovább akadályozta az úszásban. Ezek a tényezők legalább közvetve hozzájárultak a halálához.

101. A kérelmező rámutatott, hogy saját tanúvallomásán kívül M.M. és K.K. beszámolója is megerősítette, hogy kövekkel dobálták őket, és hogy a rendőrök könnygázt használtak. Véleménye szerint a fizikai bizonyítékok hiánya nem zárta ki az erőszak alkalmazását velük szemben. Hasonlóképpen, bár azt nem lehetett megállapítani, hogyan kerültek rendőrkutyák bevetésre, mivel a nyomozó hatóságok elmulasztották kihallgatni az illetékes rendőri egységet, egyértelmű volt, hogy a kutyák használata elrettentő kényszerítő intézkedésnek minősült.

102. Mindenesetre, F. nem önszántából döntött úgy, hogy megpróbál visszatérni Szerbiába. A folyó partján lévő rendőrök igazolatlan erőszakot alkalmaztak, és aktívan megakadályozták a migránsokat abban, hogy feljussanak a partra és Magyarország területére lépjenek, így arra kényszerítették őket, hogy visszaússzanak, ami közvetlenül veszélyeztette F. életét, és ez ellentétes volt a magyar hatóságok pozitív kötelezettségeivel.

103. Végezetül a kérelmező előterjesztette, hogy a mentési műveletet nem úgy hajtották végre, hogy az megvédhette volna F. életét. A hatóságok nem reagáltak gyorsan azon veszélyre, amit a Tiszán való átúszás jelentett. A mentési művelet körülményeit a hazai eljárás során nem állapították meg egyértelműen, és nem oldották fel a mentőcsónak személyzetének tanúvallomásában, valamint a szakasziparancsnok tanúvallomásában fellelhető ellentmondásokat.

(b) A Kormány

104. A Kormány szerint a kérelmező testvérének halálát nem a magyar hatóságoknak tulajdonítható cselekmények okozták. Különösen, az állam képviselői nem alkalmaztak olyan erőszakot, amely a testvér halálához vezethetett volna. A Kormány előterjesztette, hogy nem volt bizonyíték azon állítások alátámasztására, amelyek szerint a kérelmező testvérét az állam képviselői bántalmazták volna. Különösen, a rendőrök tanúvallomása és a hazai vizsgálatok következtetései alapján nem lehetett megállapítani, hogy a rendőrök kövekkel dobálták volna meg, vagy könnygázt fújtak volna rá, vagy hogy rendőrkutyákkal támadtak volna rá. K.K. tanúvallomása szerint csak két követ dobta a határon átkelni próbáló migránsok irányába; M.M. is azt állította, hogy két-három ködobálást hallott, és csak a kérelmező állította, hogy a

testvérét eltalálták, amit a boncolás sem erősített meg. Hasonlóképpen, bár a könnygáz használatát K.K. és M.M. vallomása is megerősítette, a használat körülményeit illetően eltértek egymástól a vallomások. Továbbá, a toxikológus szakértő nem tudott könnygázra utaló nyomokat kimutatni F. testén.

105. A Kormány úgy érvelt, hogy F. megfulladását az okozta, hogy alig tudott úszni, és kimerült volt. A Kormány szerint, ha F. megvárta volna a mentést, akkor megmentették volna.

2. A Bíróság értékelése

(a) Általános elvek

(i) A bizonyítékok értékelése és a bizonyítási mércé

106. A bizonyítékok értékelésére és a Bíróság által alkalmazott bizonyítási mércére vonatkozó általános elveket a *Giuliani és Gaggio kontra Olaszország* ítélet (*Giuliani and Gaggio v. Italy* [GC], no. 23458/02, §§ 180-82, ECHR 2011 (extracts)) tartalmazza.

107. Továbbá, bizonyos körülmények között, amikor az eseményekről teljes egészében vagy nagyrészt a hatóságok rendelkeznek kizárólagos tudomással – például őrizetben lévő, a hatóságok felügyelete alatt álló személy halála esetén –, a bizonyítási teher a hatóságokra hárulónak tekinthető, akiknek kielégítő és meggyőző magyarázatot kell adniuk – különösen – a fogva tartott személy halálának okairól (lásd *Nachova and Others v. Bulgaria* [GC], nos. 43577/98 és 43579/98, § 157, ECHR 2005-VII). Minden olyan esetben, amikor a Bíróság az állami hatóságoknak objektíven felróható okokból nem képes megállapítani az ügy pontos körülményeit, az alperes Kormányra hárul, hogy kielégítő és meggyőző magyarázatot adjon az események sorrendjére, és olyan szilárd bizonyítékokat mutasson be, amelyek megcáfolhatják a kérelmező állításait (lásd *Tagayeva and Others v. Russia*, nos. 26562/07 and 6 others, § 586, 13 April 2017).

(ii) A 2. cikk anyagi jogi vonatkozásával kapcsolatos általános elvek

108. A 2. cikk nemcsak az állam képviselői által alkalmazott erőszakból eredő halálesetekre vonatkozik, hanem az első bekezdés első mondatában azt a pozitív kötelezettséget is előírja az államok számára, hogy a joghatóságuk alá tartozó személyek életének védelme érdekében megfelelő lépéseket tegyenek (lásd például *L.C.B. v. the United Kingdom*, 9 June 1998, § 36, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III, és *Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*, no. 46477/99, § 54, ECHR 2002-II). A Bíróság megállapította, hogy az egyén haláláért vagy életének veszélyeztetéséért való közvetlen állami felelősség hiánya nem zárja ki a 2. cikk alkalmazhatóságát (lásd a további hivatkozásokat tartalmazó *Cavit Tınarlıoğlu v. Turkey* ítéletet; no. 3648/04, § 61, 2 February 2016.).

109. Ezt a megközelítést a Bíróság olyan területekre is alkalmazta, ahol az életet fenyegető kockázatok „veszélyes tevékenység” miatt merültek fel, például egy hatalmas szeméttlerakó melletti nyomornegyedben élés, vagy a természetben előforduló veszélyek, például iszapcsuszamlások esetén, amikor a hatóságok – a potenciális veszély ismeretében – kötelesek az élethez való jog védelmének megfelelő figyelembevételével reagálni (lásd *Öneryıldız v. Turkey* [GC], no. 48939/99, ECHR 2004-XII, és *Budayeva and Others v. Russia*, nos. 15339/02 and 4 others, ECHR 2008 (extracts)). A Bíróság azt is megállapította, hogy a pozitív kötelezettségek a fegyveres erők műveleteivel összefüggésben (lásd *Stoyanovi v. Bulgaria*, no. 42980/04, § 61, 9 November 2010), az egészségügyben (lásd *Vo v. France* [GC], no. 53924/00,

§§ 88-89, ECHR 2004-VIII), és az építkezések biztonságának biztosítása terén (lásd *Pereira Henriques and Others v. Luxembourg* (dec.), no. 60255/00, 26 August 2003.) is alkalmazandók lehetnek.

110. Az ágazatok fenti felsorolása nem teljes körű. Az említett *Öneryıldız* ügyben hozott ítéletben (§ 71) a Nagykamara megjegyezte, hogy a 2. cikk szerinti pozitív kötelezettséget úgy kell értelmezni, hogy az minden olyan – akár nyilvános, akár nem nyilvános – tevékenységgel összefüggésben alkalmazandó, amelyben az élethez való jog veszélybe kerülhet.

111. A Bíróság megállapította, hogy a 2. cikk olyan körülmények között is alkalmazandó, amikor a kérelmező állami szervek által tanúsított olyan magatartás áldozata, amely természeténél fogva potenciálisan halálos, vagy veszélyezteti a kérelmező életét (lásd *Makaratzis v. Greece* [GC], no. 50385/99, §§ 52 és 55, ECHR 2004-XI, és *Alkan v. Turkey*, no. 75588/01, § 29, 13 October 2009).

112. A Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy az Egyezmény 2. cikkének alkalmazási köre nem értelmezhető úgy, hogy az az egyén halálának időpontjára és közvetlen okára korlátozódik. Az olyan eseményláncolatok, amelyeket egy gondatlan cselekmény váltott ki, és amelyek az élet elvesztéséhez vezettek, szintén vizsgálhatók a 2. cikk alapján (lásd *Dodov v. Bulgaria*, no. 59548/00, § 70, 17 January 2008).

113. A pozitív kötelezettségek alkalmazása a kontextustól függően változik. Az élethez való jog nem szándékos megsértésével kapcsolatos korábbi ügyekben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a pozitív kötelezettségek megkövetelik az államoktól, hogy ebben az összefüggésben szabályozást fogadjanak el az emberek közterületen való biztonságának védelme érdekében, és biztosítsák a szabályozási keret hatékony működését (lásd *Ciechońska v. Poland*, no. 19776/04, § 69, 14 June 2011.).

114. Az életvédelmi kötelezettség adott körülmények között kiterjedt a hatóságok arra vonatkozó pozitív kötelezettségére is, hogy megtegyék azokat a megelőző operatív intézkedéseket, amelyek szükségesek és elegendőek voltak egy olyan személy védelméhez, akinek az élete veszélyben volt, olyan körülmények között, amikor a hatóságok maguk hozták létre és engedélyezték a szóban forgó veszélyt okozó tevékenységet (lásd *Paşa and Erkan Erol v. Turkey*, no. 51358/99, § 31, 12 December 2006), vagy egy másik személy bűncselekményeivel szembeni védelemhez, vagy bizonyos különleges körülmények között a kérelmező önmagával szembeni védelméhez (lásd a fent hivatkozott és további hivatkozásokat tartalmazó *Nicolae Virgiliu Tănase*, ügyet, §§ 135-36). Az olyan helyzetekben alkalmazandó általános elveket, amikor a 2. cikk szerinti megelőző operatív intézkedések meghozatalának kötelezettsége felmerül, a további hivatkozásokat tartalmazó *Kurt kontra Ausztria* ügyben hozott ítéletben (*Kurt v. Austria* [GC], no. 62903/15, §§ 158-60, 15 June 2021) foglalta össze a Bíróság.

115. Az egy vagy több személy halálát eredményező rendőri műveletekkel összefüggésben a Bíróságnak meg kell vizsgálnia az adott művelet tervezését és ellenőrzését annak megítéléséhez, hogy az eset egyedi körülményei fényében a hatóságok megfelelő gondossággal gondoskodtak-e arról, hogy az életveszélyt a lehető legkisebb mértékűre csökkentsék, és hogy az intézkedés megválasztása során nem jártak-e el gondatlanul (lásd a fent hivatkozott *Giuliani and Gaggio* § 248, valamint *McCann and Others v. the United Kingdom*, 27 September 1995, § 194, Series A no. 324). A Bíróság azt is kimondta, hogy a nemzeti jognak a rendőri műveleteket olyan rendszer keretében kell kellően szabályoznia, amely megfelelő és hatékony garanciákat nyújt az önkénnyel és az erővel való visszaéléssel, sőt még az elkerülhető balesetekkel szemben is (lásd *Andreou v. Turkey*, no. 45653/99, § 50, 27 October 2009).

116. A mentési műveleteket illetően a Bíróság a *Finogenov és mások kontra Oroszország* ügyben (*Finogenov and Others v. Russia* nos. 18299/03 és 27311/03, §§ 214-16, ECHR 2011

(extracts) kifejtette, hogy a 2. cikk alá eső kérdéseket felvető helyzetek különböző aspektusainak vizsgálata eltérő mértékű lehet. A vizsgálat mértéke függ attól, hogy a helyzet milyen mértékben állt a hatóságok ellenőrzése alatt, és attól, hogy e nehéz és érzékeny területen az operatív döntéshozatalban milyen egyéb releváns korlátok rejlettek. Mentési műveletek tervezése és végrehajtása általában fokozott vizsgálat alá vonható.

1. Amikor egy állam veszélyes tevékenységet végez, szervez vagy engedélyez, szabályrendszerrel és megfelelő ellenőrzéssel biztosítani kell, hogy a kockázatokat ésszerű minimumra csökkentsék. Ha mégis kár keletkezik, az csak akkor minősül az állam pozitív kötelezettségei megsértésének, ha a kár elégtelen szabályozás vagy elégtelen ellenőrzés miatt következett be, de akkor nem, ha valamely személy gondatlan magatartása vagy szerencsétlen események együttállása okozta (lásd összehasonlításképpen: *Kalender v Turkey*, no. 4314/02, §§ 43-47, 15 December 2009).

2. Az élethez való jog védelmére vonatkozó állami kötelezettség sürgősségi szolgáltatások nyújtására is kiterjed, ha a hatóságok tudomására jut, hogy egy baleset következtében elszenvedett sérülés miatt valamely egyén élete vagy egészsége veszélyben van. Ez a kötelezettség a körülményektől függően túlmutathat az olyan alapvető sürgősségi szolgáltatások biztosításán, mint a tűzoltóság és a mentőautók, és magában foglalhatja a légi úton történő hegyi vagy tengeri mentéshez szükséges eszközök biztosítását is a bajba jutottak megsegítésére. Ebben a vonatkozásban az állam kötelezettsége magában foglalja a bajba jutott személyek mentésére vonatkozó megfelelő szabályozási keret létrehozását, és e keret hatékony működésének biztosítását is (lásd *Furdik v. Slovakia* (dec.), no. 42994/05, 2 December 2008).

(b) Ezen elvek alkalmazása a jelen ügy tényállására

3. A Bíróság annak megjegyzésével kezdi: a felek nem vitatják, hogy a kérelmező testvére belefutott a határfolyóba, amikor megpróbált visszaúszni Magyarországról Szerbiába. A kérelmező azt állította, hogy a magyar hatóságok intézkedései és F. halála között okozati összefüggés áll fenn, különösen amiatt, hogy a rendőrség erőszakkal akadályozta meg a migránsok partra jutását Magyarországon. A Kormány a maga részéről megállapítottan találta, hogy a kérelmező testvérével szemben nem alkalmaztak erőszakot, és nem okoztak neki sérülést.

4. A Bíróság megállapítja, hogy az incidens eseményeiről és körülményeiről eltérő beszámolók állnak a rendelkezésre, különösen a rendőrségnek a határellenőrzés során tanúsított magatartását illetően. Bár a kérelmező azt állította, hogy könnygázt fújtak és köveket dobáltak rájuk, továbbá rendőrkutyákat engedtek szabadon, amikor megpróbáltak kijutni a partra, az összes hivatalos tanúvallomás azt az állítást támasztotta alá, hogy a migránsokkal szemben nem alkalmaztak ilyen jellegű erőszakot, amikor megpróbáltak kijutni a partra a folyó magyar oldalán. A Bíróság megjegyzi, hogy az alperes Kormány által e pontra vonatkozóan előadott tényállási verziót M.M. és K.K. hazai eljárásban tett tanúvallomásai cáfolják. Mindketten egyértelműen azt állították, hogy könnygázt és köveket használtak ellenük, hogy megakadályozzák kijutásukat a partra. Továbbá, M.M., A.S. és K.K. vallomása megerősítette a kérelmező által az eseményekről adott azon beszámolót, miszerint figyelmeztették őket, hogy ne lépjenek át a határt, és felszólították őket, hogy menjenek vissza.

5. A Bíróság továbbá tudomásul veszi, hogy a boncolás során nem találtak külső sérüléseket F.-en (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.** pontot). A Bíróság figyelembe veszi az Európa Tanács Kínzás, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetések Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottságának (CPT) és az Európa Tanács emberi jogi biztosának a jelentéseit, valamint az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának és a Faji

Megkülönböztetés Felszámolásával Foglalkozó Bizottságának a Záróészrevételeit is, amelyek a szerb határ mellett végrehajtott visszakényszerítési műveletek során történt eseménysorozattal és erőszakos esetekkel kapcsolatosak (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.- Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontokat).

6. Bár igaz, hogy az előírt bizonyítottsági szint elérését (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.. és Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot) kellően erős, egyértelmű és egybehangzó következtetések vagy megdönthetetlen vélelmek együttes fennállása biztosíthatja, ezek bizonyító erejét az egyedi ügy körülményeinek, valamint az alperes állam ellen felhozott vád súlyának és jellegének fényében kell mérlegelni.

7. A Bíróság áthidalhatatlannak találja a migránsok és a rendőrök vallomása közötti ellentmondást. Megjegyzi azonban, hogy a Legfőbb Ügyészség lezárta a rendőri bántalmazással kapcsolatos nyomozást (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot). Így annak ellenére, hogy a jelen ügy körülményei és a fent említett jelentések komoly aggodalomra adnak okot, a Bíróság nem gondolja, hogy az ügy iratanyagából minden észszerű kétséget kizáróan megállapítható lenne, hogy a kérelmező testvérével szemben könnygázt használtak, vagy rendőrökuttyákat vetettek be, vagy hogy kövekkel dobálták meg. A Bíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy nagyrészt az illetékes hatóságok által lefolytatott vizsgálatok hiányosságai miatt (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot) nem tud e tekintetben valamilyen következtetést levonni.

8. A jelen ügyben nem az a kérdés, hogy a kérelmező testvérenek az életét a határrendészet oltotta-e ki. Amint azt a Bíróság már megállapította, a jelen helyzet nem feltétlenül zárja ki a Kormány felelősségét a kérelmező testvérenek a haláláért, és a Bíróságnak azt kell megállapítania, hogy a jelen ügy tényei felhívják-e az Egyezmény 2. cikke alapján az államot terhelő pozitív kötelezettséget, és az ügy tényeiből az derül-e ki, hogy az alperes állam elmulasztotta megvédeni F. élethez való jogát (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot).

9. Még ha a Bíróság nem is tudja megállapítani, hogy a rendőrök F.-fel szemben erőszakot alkalmaztak-e, ahogyan azt a kérelmező állítja, vagy hogy a rendőrök számszerűsíthető kárt okoztak-e F.-nek, a Bíróság nem tudja elfogadni a Kormány azon érvelését, hogy az esetleges gondatlanság vagy az előrelátás hiánya az incidens áldozatainak tulajdonítható.

10. A Bíróság úgy találja, hogy – a 2. cikk eljárásjogi ága alapján tett megállapításaira figyelemmel (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot) – a határellenőrzési művelet több konkrét eleméről nem tud dönten. Megjegyzi azonban, hogy a 2016. június 1-jei eseményekkel kapcsolatos egyes tények nem vitatottak a felek között, illetve a felek által benyújtott dokumentumokból és a hazai nyomozati iratokból egyes tények kiderülnek. Ezért a Bíróság a jelen panaszt az Egyezmény 2. cikke alapján ezen tények fényében vizsgálja meg.

11. Annak megítélése során, hogy a szóban forgó időpontban milyen szintű ismereteket lehet a hatóságoknak tulajdonítani, a Bíróság először is megállapítja, hogy a baleset bekövetkezésekor a magyar hatóságok éppen határellenőrzési műveletet hajtottak végre. A hatóságok előtt ismert volt – mivel köztudomású volt –, hogy a Tisza veszélyes átkelőhely, és hogy korábban már legalább egy olyan incidens történt, amely a folyón átkelni próbáló migránsok sérüléséhez vezetett (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot). Továbbá, a rendőrök tudtak a folyó magyar oldalán érkező migránsokról: a rendőrök beszámolója szerint a motorcsónakon szolgálatot teljesítő vízimentők észrevették a szerb parton gyülekező migránsokat, a magaslesen állomásozó rendőr pedig észrevette a folyón átkelni próbáló embereket (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** bekezdést).

12. A Bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül azt a tényt, hogy a folyón történt átcsempészésük után a Szerbiába történő visszaúszásra vonatkozó döntés meghozataláig a migránsok ruhában és táskával várakoztak a vízben, amely körülmények elkerülhetetlenül kiszolgáltatottabbá tették őket a folyón való átkeléssel járó veszélyeknek. E tekintetben a Bíróság fontosnak tartja megjegyezni, hogy kimentésüket követően az iraki család tagjait kihülés miatt kórházba kellett szállítani, és az egyik gyermek állapota kritikus volt. A Bíróság úgy véli, hogy a család állapota jól mutatja azokat a körülményeket, amelyekkel a migránsok szembesültek.

13. Összefoglalva, a Bíróság rendelkezésére álló bizonyítékok elegendőek annak megállapításához, hogy a hatóságokat olyannak kell tekinteni, mint akik tisztában voltak a migránsokat fenyegető valós és közvetlen veszéllyel és azzal, hogy intézkedéseket kell hozni az életük védelmére.

14. Következésképpen, a fentiek fényében, különösen arra figyelemmel, hogy a hatóságok maguk hajtották végre a szóban forgó kockázatot előidéző műveletet, a Bíróság úgy véli, hogy a fent vizsgált körülmények alapján a jelen ügyben fennállt az állam 2. cikk szerinti felelőssége.

15. Azt kell még megvizsgálni, hogy a hatóságok eleget tettek-e azon pozitív kötelezettségüknek, hogy intézkedéseket hozzanak a kérelmező testvére életének védelme érdekében olyan körülmények között, amikor ezen élet nyilvánvalóan veszélyben volt.

16. A Bíróság úgy véli, hogy az állam életvédelemmel kapcsolatos pozitív kötelezettségei kiterjednek a műveletek tervezésére és ellenőrzésére annak biztosítása érdekében, hogy az életet fenyegető kockázat a lehető legkisebb legyen. Ez magában foglalja azt a kötelezettséget, hogy megelőző operatív intézkedéseket kell hozni az életet fenyegető olyan valós és közvetlen veszély elkerülése érdekében, amelyről a hatóságoknak tudomása van, vagy amelyről tudniuk kellene, szem előtt tartva, hogy az állami szereplőktől nem várható el, hogy minden veszélyhelyzetben lévő személyt sikeresen megmentsenek – különösen arra figyelemmel, hogy az ilyen intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettség eszközkötelezettség, nem pedig eredménykötelezettség (lásd *Safi and Others v. Greece*, no. 5418/15, § 157, 7 July 2022, és a fent hivatkozott *Kurt*, § 159).

17. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság megismétli, hogy a 3. cikkre vonatkozóan kifejlődött esetjoga szerint a szerződő államoknak a bevett nemzetközi jog alapján és szerződéses kötelezettségeiktől – ideértve az Egyezményt is – függően jogukban áll ellenőrizni a külföldiek beutazását, tartózkodását és kiutasítását (lásd *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [GC], no. 27765/09, § 113, ECHR 2012). A Bíróság azonban azt is hangsúlyozta, hogy azok a problémák, amelyekkel az államok a migrációs hullámok kezelése vagy a menedékkérők befogadása során szembesülhetnek, nem indokolhatják olyan gyakorlatok alkalmazását, amelyek összeegyeztethetetlenek az Egyezménnyel vagy az ahhoz fűzött jegyzőkönyvekkel (lásd *N.D. and N.T. v. Spain* [GC], nos. 8675/15 és 8697/15, § 170, 13 February 2020). A Bíróság emellett figyelemmel van arra is, hogy a jelen kérelem nem a határigazgatás egészének szervezetével kapcsolatos. A Bíróság – többek között – annak vizsgálatára szorítkozik, hogy a jelen ügyben a szóban forgó határellenőrzési művelet megszervezése és megtervezése során történtek-e olyan mulasztások, amelyek közvetlenül kapcsolatba hozhatók F. halálával.

18. A Bíróság megjegyzi, hogy a tárgyidőszakban a magyar hatóságoknak olyan körülmények között kellett dolgozniuk, amikor megnövekedett számban áradtak menedékkérők és migránsok, ami szükségessé tette az új helyzet kezelésére irányuló intézkedések bevezetését. A Bíróság azt is elfogadja, hogy a migránsok országhatárokat keresztező irreguláris mozgása kihívást jelentett a hatóságok számára, amikor megpróbálták megakadályozni a migránsokat abban, hogy megkerüljék a magyarországi határvédelmet. Ez

azonban azt is jelenti, hogy a hatóságoknak előre tudniuk kellett annak nagyon reális lehetőségéről, hogy migránsok érkeznek a határátkelőhelyre.

19. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megismétli, hogy a Tisza folyónál incidensek már a 2016. június 1-jei eseményeket megelőzően is megfigyelhetők voltak, és könnyen előre látható volt, hogy további átkelési kísérletek történnek majd a folyón. Így a jelen ügy körülményei nem voltak rendkívüliek, inkább egy többé-kevésbé rutinszerű határellenőrzési műveletről volt szó; a magyar hatóságok elegendő ismerettel rendelkeztek ahhoz, hogy felmérjék a folyón való átkelés veszélyeit, és ennek megfelelően gondosan megszervezzék a határellenőrzési műveleteiket.

20. Bár több rendőrt is bevetettek azon a határátkelőhelyen, ahol az incidens történt, a jelen ügyben nem látszik, hogy a rendőrök valamilyen, az esetlegesen előforduló keresési és mentési helyzetek kezelésére kidolgozott operatív tervet követték volna annak érdekében, hogy biztosítsák a határátkelést megkísérlők életének védelmét. Sem a felek által a Bírósághoz benyújtott beadványokban, sem a hazai nyomozati iratokban nincs arra utaló bizonyíték, hogy a migránsokat szállító csónak észlelésekor a rendőrök bármilyen intézkedést hoztak volna vagy utasítást kaptak volna az utasok biztonságának biztosítása érdekében, vagy hogy bármilyen intézkedést tettek volna a migránsok biztonságos elfogása és partra juttatása érdekében. Ebből következően nem lehet azt megállapítani, hogy a hatóságok mindent megtettek, ami észszerűen elvárható volt tőlük annak érdekében, hogy elkerüljék a valós és közvetlen életveszélyt, amelyről tudták, hogy felmerülhet.

21. Ami a hatóságok azt követő magatartását illeti, hogy értesültek az egyik migráns bajba kerüléséről, a Bíróság mindenekelőtt úgy véli, hogy a megindított mentési művelet nem tekinthető spontánnak: amint fentebb említésre került, a hatóságok tudtak arról, hogy a folyó átkelőhelyként szolgál a két ország között, így lehetőségükben állt, hogy egy esetleges mentési művelet szükségességét átgondolják, és konkrét előkészületeket tegyenek arra az esetre, ha baleset történne a vízben. Továbbá, mivel előre tudták, hogy csónakkal migránsok közelednek a magyar határ felé, a hatóságok számára minden bizonnyal lehetséges lett volna egy keresési és mentési művelet megindítása. Amint fentebb említésre került, több rendőr volt a közelben, akik a figyelmeztetés után mintegy öt-tíz perccel a helyszínre érkeztek, azonban nincs bizonyíték arra, hogy bármilyen előkészületet tettek volna egy mentőakcióra vagy arra, hogy orvosi ellátást nyújtsanak a rászorulóknak.

22. Annak ellenére, hogy a vízimentő rendőrök tájékoztatást kaptak a migránsok érkezéséről, a motorcsónak a kikötő felé tartott, és csak akkor hívták segítségül, amikor a rendőrök felfedezték az iraki családot a nádasban. Amint az a rendőrök vallomásaiból kiderül, a motorcsónakot arra utasították, hogy segítsen az iraki család partra juttatásában, akik a szögesdrót miatt nem tudtak feljutni a partra. Nincs bizonyíték arra, hogy a helyszínen tartózkodó rendőrök megpróbálták volna ellenőrizni, hogy voltak-e további vízben rekedt és segítséget igénylő személyek.

23. A Bíróság megjegyzi továbbá, hogy a rendőrök tanúvallomásai bizonyos ellentmondásokat tartalmaznak a mentési művelet későbbi lefolytatásával kapcsolatosan. A vízimentő rendőrök szerint őket az iraki család megsegítésére hívták, és nem tudatták velük, hogy további személyek is vannak a vízben, akik közül az egyik bajba került. Csak akkor kaptak utasítást arra, hogy keressenek egy eltűnt személyt, amikor jelentették, hogy egy üres hátizsákot és egy kabátot láttak a vízben. Mivel nem találták az eltűnt személyt, átirányították őket azzal, hogy segítsenek az iraki családnak, F.-et pedig a sorsára hagyták (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot).

24. A parton tartózkodó rendőrök szerint a szakaszpárancsnok a magaslesen állomásozó rendőroktől kapott információ alapján tájékoztatta a vízimentő rendőröket a Szerbia felé úszó

három migránsról (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot). Az azonban nem biztos, hogy a vízimentő rendőrök tudomására hozták, hogy F. bajban van és sürgős segítségre szorul.

25. A Bíróság számára a tanúvallomásokból az derül ki, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő migránsok kezelése tekintetében nem volt egyértelmű prioritási sorrend vagy cselekvési irányvonal, amely a rendőrök számára irányt mutatott volna a döntések meghozatala során. Aligha kérdőjelezhető meg, hogy a rendőröknek nehéz helyzetet kellett megoldaniuk, amikor úgy tűnt, hogy választaniuk kell aközött, hogy az iraki családnak segítsenek, ahol gyermekek is voltak, vagy F.-t keressék, akiről tudták, hogy veszélyben van. Azonban még akkor sem került sor semmilyen értékelésre arról, hogyan reagáljanak az egyes csoportokat fenyegető többszörös veszélyre, vagy hogyan segítsenek F.-nek anélkül, hogy az iraki család mentésére fordított erőforrásokat célszerűtlen módon elvonnák, amikor a rendőrök tudomást szereztek arról, hogy a folyón átkelő migránsok egyike veszélyben van. Úgy tűnik, hogy a helyzet jórészt a mentési műveletet átgondolatlansága miatt fajult el.

26. A Bíróság azt sem hagyja figyelmen kívül, hogy lehetnek olyan helyzetek, amikor operatív döntéseket kell hozni a prioritások és az erőforrások tekintetében annak érdekében, hogy reagálni lehessen valamely váratlan fejleményre. A Bíróság azonban aggodalommal állapítja meg: semmi nem utal arra, hogy bármilyen erőfeszítés történt volna F. felkutatására azt követően, hogy a mentőcsónak elhagyta azt a helyet, ahol F. feltehetően eltűnt.

27. Ráadásul, az iraki család és F. megsegítésére is gyakorlatilag csak a vízimentő rendőröket hívták. Könnyen belátható, hogy az esetről jelen lévő mentési kapacitás nem felelt meg a kialakult vészhelyzet követelményeinek. Bár ennek a helyszínen jelen lévő rendőrök számára is világosnak kellett lennie, a nyomozati anyagban nincs bizonyíték arra vonatkozóan, hogy bármilyen segélykérő kísérlet dokumentálására sor került volna annak érdekében, hogy megfelelően reagáljanak a migránsokat fenyegető valós és közvetlen veszélyre.

28. Ezért a Bíróság kénytelen azt a következtetést levonni, hogy a gyors és határozott fellépés elmulasztásával az érintett hatóságok elmulasztották megtenni azokat a hatáskörükbe tartozó operatív intézkedéseket, amelyek észszerű mérlegelés alapján elvárhatók lettek volna F. életének védelme érdekében.

29. Mindezekre figyelemmel a Bíróság megállapítja, hogy a kérelem ezen részének az Egyezményrel való *ratione personae* összeegyeztethetőségével kapcsolatosan a Kormány által tett előzetes kifogást el kell utasítani. A Bíróság továbbá megállapítja, hogy a hatóságok nem tettek eleget az F. életének védelmére vonatkozó pozitív kötelezettségüknek, és hogy az Egyezmény 2. cikkének anyagi jogi aspektusát megsértették.

IV. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE ANYAGI JOGI SZEMPONTBÓL

30. A kérelmező fenntartotta, hogy a rendőrök magatartása, nevezetesen a kérelmező és a többi migráns arra kényszerítése, hogy visszatérjen Szerbiába, bántalmazásnak minősült, amely sértette az Egyezmény 3. cikkét. Az Egyezmény 3. cikke kimondja:

„Senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

A. Elfogadhatóság

1. A felek beadványai

31. A Kormány úgy érvelt, hogy a kérelmező 3. cikk alapján tett panasza *ratione materiae* elfogadhatatlan, mivel a kérelmező által a rendőrök fellépése miatt elszenvedett stressz nem haladta meg azt a szintet, amely illegális határátlépés esetén a határőrökkel történő találkozások rendszerinti velejárója. A panasz *ratione personae* elfogadhatatlan, mivel a kérelmező szorongását nem a magyar állam hatóságainak felróható cselekmények okozták. A kérelmező érzelmi szenvedése pusztán a saját rossz döntései miatt következett be, például amiatt, hogy visszaúszott Szerbiába, noha alig tudott úszni.

32. A kérelmező fenntartotta, hogy bántalmazására hivatalos eljárás során került sor, miközben a magyar hatóságok felügyelete alatt állt, ezért a 3. cikk alkalmazandó.

2. A Bíróság értékelése

33. A Bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben a kérelmező a 3. cikk anyagi jogi ága alapján kizárólag a rendőrök által alkalmazott erőszakot panaszolta. A rendőri intézkedés káros pszichológiai hatásait nem panaszolta. Mivel a Kormány előzetes kifogásai éppen a művelet káros pszichológiai hatásaival kapcsolatosak, a Bíróság elutasítja a Kormány *ratione materiae* és *ratione personae* előzetes kifogásait, mivel azok nem a kérelmező panaszának tárgyát érintik.

34. A Bíróság továbbá megállapítja, hogy a kérelem releváns része nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének a) pontja értelmében. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más okból sem elfogadhatatlan. Ezért a kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A felek beadványai

35. A kérelmező megismételte állításait, miszerint a rendőrök köveket dobáltak, könnygázt és rendőrkutyákat használtak, valamint megakadályozták őt és a többi migránst abban, hogy kijussanak a partra, amely magatartás bántalmazásnak minősült. A rendőrök fellépésétől való félelme miatt döntött úgy, hogy családtagjaival együtt visszaúszik.

36. A Kormány fenntartotta, hogy nem volt bizonyíték rendőri erőszak alkalmazására a kérelmezővel szemben. A Kormány szerint a kérelmező vagy azért döntött úgy, hogy nem adja meg magát a magyar hatóságoknak, és visszatér Szerbiába, mert alaptalanul félt a magyar hatóságoktól, vagy azért, mert nem akart menedékjog iránti kérelmet benyújtani Magyarországon az előtt, hogy elérné végső célállomását.

2. A Bíróság értékelése

37. Az arra vonatkozó általános elveket, hogy valamely bánásmód az Egyezmény 3. cikkének hatálya alá esik-e, valamint a bántalmazással kapcsolatos bizonyítékok értékelésére vonatkozó általános elveket a fent hivatkozott *Bouyid* ügyben hozott ítélet tartalmazza (§§ 81-90).

38. Amint fentebb említettük, a kérelmező által a 3. cikk anyagi jogi ága alapján előterjesztett panasz kizárólag a rendőrök által állítólagosan alkalmazott erőszakkal kapcsolatos.

39. A kérelmező azon állítását illetően, hogy a határellenőrzési művelet során fizikailag bántalmazták, a Bíróság a fent ismertetett okok miatt (lásd a 7. pontot), nem tudja minden észszerű kétséget kizáróan azt a következtetést levonni, hogy a kérelmezővel szemben fizikai erőszakot alkalmaztak. Ebben a vonatkozásban a Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmező fizikai erőszak alkalmazására vonatkozó állításai megalapozottságának a megítélésével kapcsolatosan felmerülő nehézség jelentős mértékben abból fakad, hogy a hatóságok nem folytattak le hatékony vizsgálatot, ami fentebb már annak megállapítását eredményezte, hogy az Egyezmény 3. cikkének eljárásjogi ágát megsértették (lásd a fenti **Hiba! A hivatkozási forrás nem található..** pontot).

40. A fentiekre figyelemmel a Bíróság nem tudja megállapítani az Egyezmény 3. cikke anyagi jogi ágának a megsértését.

V. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

41. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

42. A kérelmező 50 000 euró nem vagyoni kártérítést követelt a 2. cikk megsértése miatt, valamint 10 000 euró nem vagyoni kártérítést követelt a 3. cikk megsértése miatt.

43. A kormány vitatta az igényeket.

44. A Bíróság úgy véli, hogy az ügy körülményeire és a megállapított jogsértésekre figyelemmel a kérelmező kétségtelenül olyan nem vagyoni kárt szenvedett, amelyet pusztán a jogsértés megállapításával nem lehet jóvátenni. Az Egyezmény 41. cikke által megkövetelt méltányossági alapon ítélve a Bíróság 34 000 eurót plusz az ezen összeget esetlegesen terhelő adók összegét ítéli meg a kérelmező részére.

B. Költségek és kiadások

45. A kérelmező további 5 600 eurót kért a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Előterjesztette, hogy a költségek kiszámlázására csak akkor kerül sor, ha az ügy a javára dől el. Ezen összeg az ügyvédje által 150 eurós óradíjjal számított 36,5 óra ügyvédi munka díjának (összesen 5 475 euró), valamint 125 euró irodai költségnek felel meg.

46. A Kormány túlzottnak találta a követelést.

47. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak annyiban jogosult a költségek és kiadások megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy azok ténylegesen és szükségszerűen merültek fel, és összegüket tekintve észszerűek. A jelen ügyben a birtokában lévő dokumentumokra és az említett kritériumokra figyelemmel a Bíróság a teljes követelt összeg megítélését tartja észszerűnek.

C. Késedelmi kamat

48. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN OKOKBÓL A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. Elfogadhatónak *nyilvánítja* az Egyezmény 2. és 3. cikkének eljárásjogi aspektusa alapján tett panaszokat;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 2. és 3. cikkének eljárásjogi aspektusát megsértették;
3. *Egyesíti* a Kormány *ratione personae* összeegyeztethetőséggel kapcsolatos kifogását az Egyezmény 2. cikke alapján tett panasz érdemével, és *elutasítja* a kifogást;
4. Elfogadhatónak *nyilvánítja* az Egyezmény 2. és 3. cikkének anyagi jogi aspektusa alapján előterjesztett panaszokat;
5. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 2. cikkének anyagi jogi aspektusát megsértették;
6. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. cikkének anyagi jogi aspektusát nem sértették meg;
7. *Megállapítja*:
 - (a) hogy attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, az alperes államnak az alábbi összegeket kell kifizetnie a kérelmező részére az alperes állam nemzeti valutájában, a kifizetési átváltási árfolyam alkalmazásával:
 - i. nem vagyoni kár tekintetében 34 000 (harmincnégyezer) eurót, plusz az ezen összeget esetlegesen terhelő adók összegét;
 - ii. költségek és kiadások tekintetében 5 600 (ötezer-hatszáz) eurót, plusz az ezen összeget esetlegesen terhelő adók összegét;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;
8. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2023. február 2-án, a Bíróság Eljárási szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Liv Tigerstedt
Hivatalvezető helyettes

Marko Bošnjak
Elnök

